

Хто хоча ў Віцебск?

Сёння вызначацца беларускія прадстаўнікі на XXVI Міжнародным конкурсе выканаўцаў эстрадных песні "Віцебск-2017" і XV Міжнародным дзіцячым музычным конкурсе "Віцебск-2017". У Маладзёжным тэатры эстрады прайдуць фіналы адбору, у якіх за два месяцы пад віцебскім спеўным сонцам памагаюцца 20 прэтэндэнтаў.

У дарослым "спаборніцтве" прымуць удзел дзесяць суіскальнікаў — гэта Марына Бараноўская, Кірыл Ермакоў, Ірына Замулка, Ніна Жукоўская, Злата Ларчанка, Настася Лушчык, Алеся Сяргейчык, Дар'я Правашынская, Кацярына Сычэўская, Ягор Шаранкоў. Столькі ж чалавек будучы змагацца ў дзіцячым: Алеся Вітолс, Марыя Дудар, Марыя Жыліна, Ангеліна Ламака, Марыя Магілёва, Кірыл Машэўскі, Арына Пехцерава, Арцём Скароль, Стэфанія Смірнова, Анфіса Хмялёўская.

Пераможцаў абяраць прафесійныя журы. Сярод тых, хто ўваходзіць у склад "дарослага" — зоркі айчынай поп-музыкі Ірына Дарафеева, Алег Елісееў, Вольга Рыжыкава, Аляксей Хлястоў ды іншыя. А ўзначаліў "калегію" народны артыст Беларусі Міхаіл Фінберг. У "дзіцячым судзейскім корпусе" (старшыня — народны артыст Беларусі Васіль Раічык) — спявачка і педагог Вольга Вронская, мастацкі кіраўнік узорнага тэатра эстрады "Кропелька" Мірская дома культуры Ларыса Довят, кіраўнік хору хлопчыкаў і юнакоў Рэспубліканскай гімназіі-каледжы пры Акадэміі музыкі Павел Шпелеў...

"Адценні" не абыякую барацьбу канцэрт, дзе выступаць Іна Афанасьева, Алёна Ланская, Вікторыя Алешка, Пётр Елфімаў, Аляксандр Сухароў, Васіль Раічык і ансамбль "Верасы", а таксама юныя таленты, лаўрэаты конкурсаў і шоу-праектаў, такіх як "Еўрабачанне", "Голас Дзеці" і іншых.

Тэлеверсіі фіналаў 25 і 26 сакавіка ў 12.10 пакажа "Беларусь-3".



З 21 па 27 сакавіка ў Магілёве адбудзецца XII Міжнародны маладзёжны тэатральны форум "M@rt.кантакт". Педачы ўбачаць 22 спектаклі 20 тэатраў з Арменіі, Аўстрыі, Беларусі, Грузіі, ЗША, Казахстана, Літвы, Польшчы, Расіі, Украіны. На нашай паласе прадставіць беларускіх удзельнікаў падзеі: гэта пастаноўкі "Прадметная размова" і "Саша, вынесі смецце" Беларускага дзяржаўнага маладзёжнага тэатра, "Лондан" Магілёўскага абласнога тэатра драмы і камедыі імя Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча, "Гэта ўсё яна" Рэспубліканскага тэатра Беларускай драматургіі, "Крэцірава саната" гаспадароў форуму, а таксама "Сіняя-сіняя" Магілёўскага абласнога тэатра лялек.



Prof-партфоліа

У розных сферах традыцыйнай культуры пераемнасць уменняў і навыкаў мае сваю спецыфіку. Чым далей від дзейнасці ад штодзённых практык, тым больш складанасцей. Але сітуацыя змяняецца, калі чалавек пачынае рэгулярна наведваць танцавальныя заняткі ці вечарыны. У Беларусі згублены традыцыйны і не сфармаваны сучасны фармат супольнага культурнага адпачынку, які ў мінулыя часы выконвалі ў тым ліку танцавальныя вечарыны. Пераемнасці традыцыйнага танцавальнага мастацтва беларусаў сёння спрыяюць гурткі пры ўстановах культуры, разнастайныя конкурсы і ініцыятывы.

Алена ЛЯШКЕВІЧ / Фота аўтара

"Настройка" на пераемнасць

У два разы больш

12 сакавіка ў мінскім Міжнародным адукацыйным цэнтры імя Іаханэса Рау прайшоў конкурс выканаўцаў беларускіх народных танцаў "Мяцеліца". Удзельнічалі пары і танцоры з Магілёўскай, Гомельскай, Віцебскай абласцей і Мінска. Некаторыя займаюцца ў гуртках пры ўстановах культуры, а іншыя ўдзельнікі вучыліся танчыць на імпрэзах, арганізаваных аматарамі фальклорнага руху ў гарадах Беларусі. "Мяцеліца" прайшла трэцім разам, у параўнанні з 2015-м колькасць танцавальных пар вырасла амаль удвая: сёлета іх было больш за 70. Шмат сталых наведвальнікаў мінскіх танцавальных вечарын, пераможцаў "Мяцеліцы" мінулых гадоў прыйшлі гледачамі, удзельнічалі ў "танцавальных гулях".

Амаль ва ўсіх катэгорыях першыя месцы "разабралі" не мінчане: Ксенія Артамонава і Аляксандр Говар з Капаткевічаў, Марына Пархімовіч і Сяргей Выскварка з Любані, Ганна Атрошчанка і Мікалай Бурліў з Хойнік. Праўда, сярод пераможцаў у намінацыі сольных танцаў мінчан, наадварот, большасць: Ксенія Грыўнак з кафедры харэаграфіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, Марына Струнеўская з гуртка "Рамонак" пры сярэдняй школе №168, Сяргей Сміроў з гуртка "Явар" пры СШ № 159. Вераніка Анцілеўская, педагог Сяргея, таксама ўдзельнічала ў "Мяцеліцы". Восць дзе пераемнасць ад настаўніка да вучня! Адзіны пераможца ў намінацыі сольных танцаў не з Мінска — Аляксандр Говар, фальклорны гурт "Крыніца", з Капаткевічаў Петрыкаўскага раёна Гомельскай вобласці.

Форум

З чаго "зроблены" нашы жанчыны...

Сёння ў сталіцы адбудзецца ўрачыстае ўзнагароджанне пераможцаў IX Рэспубліканскага конкурсу "Жанчына года-2016". Беларускі саюз жанчын прадставіць пляду паненак, якія робяць важкі ўнёсак у навуку і духоўна-маральнае адрджэнне нацыі, сацыяльна-эканамічнае і культурнае развіццё краіны. На сцэну ў ліку лепшых беларусак удзельнічаюць кіраўнік узорнай студыі сучаснага бальнага танца "Шарм" Смалявіцкага гарадскога Дома культуры Алена МЫЦЬКО, галоўны дырэктар камернага хору Гомельскай абласной філармоніі, заслужаны дзеяч культуры краіны Алена САКАЛОВА, дырэктар Любанскай дзіцячай школы народнага джарытальна-прыкладнага мастацтва Любоў СЕРАВОКАЯ, дырэктар Капыльскага раённага краязнаўчага музея Валянціна ШУРАКОВА.

Настася ПАНКРАТАВА

— Адным з асноўных крытэрыяў вызначэння пераможцаў стаўся значны ўнёсак у прафесійную галіну.

А.М.: — Сёння студыя бальнага танца "Шарм" — знак якасці. У нас задзейнічаны ўсе ўзроставыя групы ад 4 да 50 гадоў! За мінулы год нашы выхаванцы прывезлі ў Смалявічы пяць першых месцаў з сур'ёзных турніраў. Каб падтрымліваць высокі ўзровень, усім неабходна "цягнуць". І неспрэчна дзецям, якім трэба хадзіць на бясконцыя рэпетыцыі па суботах-ндзелях. І бацькам, каму часам патрэбна зрабіць намаганне над сабой,

каб тых малых рэгулярна прывозіць да нас. І трэнерам, што імкнучыца быць на грэбні хвалі, сачыць за новымі танцавальнымі кірункамі. У "Шарме" разам са мной працуюць дзве мае дачкі Крысіціна і Караліна. Трэнеры стала вязджаюць на вучобу за мяжу па досвед да чампіёнаў свету, удзельнічаюць у майстар-класах. 12 гадоў запар наш калектыў выступае ў французскім Кулоне, дзе мяне нават назвалі ганаровым грамадзянінам. У кастрычніку распачынае супрацоўніцтва з мэр'яй Бюлі-ле-Мін. На маю думку, трэнеры ствараюць прыклад моладзі, як трэба аддавацца працы. Сярод культурна-прыкладнага бальнага маладых спецыялістаў, якія хочучы ўсё і адразу. Насамрэч жа, спачатку трэба сабе заявіць, зарэкаментаваць, а потым чакаць "дывідэндаў".

А.С.: — Камерны хор Гомельскай абласной філармоніі стаў у Беларусі першым прафесійным калектывам, які пачаў выконваць шэдэўры славынай духоўнай музыкі. Зараз мы спяваем не толькі яе, заходнеўрапейскую класіку і савянненны айчынных кампазітараў, але і джаз. Тры гады таму, калі сталі лаўрэатамі на вядомым міжнародным конкурсе ў Таліне, дзе беларусы да нас 18 гадоў нічога не выгравалі, гамялячнае выканалі джаз у падарунку. Журы было ў захапленні! Маўляў, як пасля той гарызантальнай лініі, калі песня глыбла, нібыта мелодыя аргана, раптам кожны з выканаўцаў загучаў, як асобны ярскі інструмент. Мы шмат гатравалі ў замежжы, не менш атрымліваем запрашэнняў і сёння. Аднак з-за абмежаваных фінансавых магчымасцей усё цяжэй выбірацца на фестывалі. Нам прапануюць самім зарабіць, але духоўная музыка — не эстраднае дзеянне, якое трэба хадзіць на бясконцыя рэпетыцыі па суботах-ндзелях. І бацькам, каму часам патрэбна зрабіць намаганне над сабой,

Заканчэнне — на старонцы 2.

Журы падбіралася не выпадковым чынам: выхаванцы Івана Лёгкага былі сярод пераможцаў "Мяцеліцы" ў 2013-м і 2015-м, Ірына Мазюк у традыцыйных танцах цэніць нязмушанасць, натуральнасць рухаў, адпаведнасць традыцыям. Любоў Сівурава падрыхтавала для ўдзельнікаў "Мяцеліцы" разгорнуты спыт крытэрыяў ацэнкі танца і выклала ў сацсетцы перад конкурсам. Сярод пазіцый — веданне канонаў традыцыйнай беларускай культуры (у паводзінах, лексіцы танца, нашэнні народнага строя); веданне малюнка танца, уласнае яго пераўвасабленне; умненне імпрывізаваць; разуменне сутнасці, характару танца, умненне захавачы і выразіць яго; разнастайнасць эмоцый, якія выражаюць танцоры, бо ў добрым танцы, як у маленькім спектаклі, прысутнічае свая ўнутраная драматургія.

Працяг чытайце на старонцы 13.

З дапамогай банкаўскай карткі газету можна выпісаць праз інтэрнэт-сэрвіс на сайце "Беллошты" (пункт "Афармленне падпіскі на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі").

УВАГА!

ПРАЦЯГАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" ПРАЗ ІНДЫВІДУАЛЬНЫ (63875) І ВЕДАМАСНЫ (638752) ІНДЭКСЫ.

Парадак конкурсаў

Закверджаны інструкцыі аб парадку арганізацыі і правядзення Рэспубліканскага адкрытага конкурсу вакалістаў імя Станіслава Манюшкі і Рэспубліканскага адкрытага конкурсу выканаўцаў фартэпійнай музыкі.

Што да першага конкурсу, мэта якога падтрымка таленавітай моладзі, папулярызавання акадэмічнага вакальнага выканальніцкага мастацтва ў нашай краіне, узбагачэння нацыянальнай культуры перадавым міжнародным вопытам, то ў ім могуць прымаць удзел навучніцы ўстаноў сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў сферы культуры, гімназій-каледжаў мастацтваў абласцей і Мінска, а таксама могуць быць запрошаны прадстаўнікі замежных краін.

Канкурэнт устаноў культуры — горад?

У Беларусі зладзілі аптытанне наконт за-патрабаванасці музеяў, тэатраў і іншых устаноў культуры.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

У даследаванні, праведзеным кампаніяй "Сатыа" прыняло ўдзел 1988 рэспандэнтаў з усёй Беларусі. Як адзначаецца, даныя сведчаць пра недахоп вольнага часу ў беларусаў, прынамсі, па іх жа самаацэнцы. Больш за палову рэспандэнтаў (56,3 %) адзначылі, што вольнага часу ў іх зусім няма. Прыкладна пята частка (19 %) беларусаў адзначаюць, што не маюць вольнага часу наогул, і амаль столькі ж (18,5 %) — што маюць яго дастаткова для адпачынку і самарэалізацыі. Нарэшце, яшчэ 5,8 % аптытаных, на іх думку, маюць вольнага часу так шмат, што не ведаюць, чым яго заняць.

На што ж скарыстоўваюць свой вольны час беларусы? Самы распаўсюджаны спосаб — гэта зносіны з сям'ёй (72,7 %) і з сябрамі (47,4 %). Трэці па распаўсюджанасці адказ: "На адпачынак, рэлаксацыю" (40,5 %). Прыкладна на трэцяя частка аптытаных (30,8 %) выкарыстоўвае свой вольны час на працу на дачным або прысядзібным участку. Хобі і захапленні займаюць вольны час прыкладна пятай часткі беларусаў (17 %), яшчэ 13,7 % выкарыстоўваюць яго на камп'ютарныя гульні і зносіны ў інтэрнеце, 7,4 % — на заняткі спортам. Нарэшце, 3,4 % рэспандэнты адзначылі, што ў свой вольны час атрымліваюць новую адукацыю або займаюцца самаадукацыяй, 0,6 % выбірае грамадскую дзейнасць, валонцёрства і іншае.

таттваў абласцей і сталіцы, выпускнікі вышэйназваных устаноў да 23 гадоў, а таксама могуць быць запрошаны прадстаўнікі замежных краін. Ён складаецца з двух этапаў і праводзіцца па двух намінацыях: "Акадэмічны вакал: жанчыны" і "Акадэмічны вакал: мужчыны".

У Рэспубліканскім адкрытым конкурсе выканаўцаў фартэпійнай музыкі могуць прымаць удзел навучніцы устаноў сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў сферы культуры, гімназій-каледжаў мастацтваў абласцей і Мінска, а таксама могуць быць запрошаны прадстаўнікі замежных краін.

З тэстамі інструкцый можна пазнаёміцца на сайце Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусі.

І яшчэ адно пытанне, якое задалі сацыёлагі: якія месцы часцей за ўсё наведваюць беларусы? Дык вось, па дадзеным даследавання, на першым месцы ў нашых грамадзян — "дачны ўчастак, горад", на якім амаль палова жыхароў краіны (45,4 % у суме) бывае мінімум раз на тыдзень. Другімі па частаце наведвання месцамі аказваюцца рэлігійныя ўстановы (царква, касцёл, малітоўны дом, мячэць, сінагога).

Далей у рэйтынгу з невялікім адрывам ідзе комплекс забавляльных устаноў: кафэ, бары, кінатэатры, наведванне канцэртаў ці забавляльных праграм, рэстаранаў (у якія каля траціны беларусаў (30,5 %) зазірае не кожны год, а кожны пяты (21,5 %) ніколі ў жыцці не быў).

Затым у адказах, нарэшце, ідзе такая форма баўлення вольнага часу, як "наведванне устаноў культуры (бібліятэкі, тэатраў, музеяў)". Наведвальнасць гэтых устаноў значна меншая за тыя пазіцыі, пра якія згадвалася вышэй. Напрыклад, каля траціны часткі беларусаў не зазірае ва ўстановы культуры ніколі (!). Толькі аднойчы былі ў бібліятэцы 18,4 % нашых грамадзян, у музеі — 29,5 % (!!).

З аднолькава невысокай частатой рэспандэнты наведваюць цырк і заапарк (кожны дзясяты беларус (10,7 %) хоць бы раз у год там бывае). У той жа час у цырк **ніколі** не было 31,1 % беларусаў, а ў заапарк — 29,3%.

Высновы з гэтага даследавання хай робіць наш чытач — бібліятэкар, музейшчык, клубны рабкатнік, артyst, мастак ці кампазітар...

(Заканчэнне.)

Пачатак на старонцы 1.)

Л.С.: — Летась адбыўся першы выпуск Любанскай дзіцячай школы народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. На працягу пяці гадоў дзеці навучаліся па сямі кірунках народнай творчасці — кераміка і ганчарства, разьба па дрэве, саломкаплетэнне, лозаплетэнне, бондарства, вышыўка і касцюм, ручное ўзорнае ткацтва — і мастацкім. З 14 выпускнікоў восем працягнулі сваю адукацыю ва Універсітэце культуры і мастацтваў і ў сярэдніх спецыяльных установах. Хутка некаторыя з іх вернуцца да нас ужо ў якасці выкладчыкаў. Мы доўга ішлі да нашай мэры: па-першае, у рэспубліцы не існуе навучальных праграм па ўсіх неабходных нам галінах, давялося звяртацца па дапамогу да расійскіх калегаў. Мы набіваем шмат "гузакоў". Напрыклад, усім навучніцка-рамеішчам уявілі абавязковымі прадметамі малюнак, жывапіс і кампазіцыю. Але навошта? Па-другое, існуюць праблемы з кадрамі: на Любаншчыне працуюць выдатныя народныя майстры, але па законе мы не маем права браць людзей без пед-

ў нас звесткі пра продкаў. Па прозвішчы інфармацыі не знайшлі. Толькі параўнаўшы фотаздымкі, мы зразумелі, што іх прадед — Пётр Родзін, між іншым, заслужаны мастак РСФСР; 200 карцін якога мне ўдалося калісьці прывезці з майстэрні самога аўтара ў Капль. Акрамя таго, пры музеі дзейнічае праект "Алекуны шчасця", паводле якога людзі сталага ўзросту з мясцовага сацыяльнага цэнтра дапамагаюць у правядзенні старажытнага вясяльнага абраду. Дарэчы, "Алекуны..." патрапілі ў пацёрку лепшых на нямецкім конкурсе сацыяльных праектаў. У выніку я паехала ў Германію вывучаць досвед працы з пажылымі людзьмі. Пасля той паездкі ў нашым музеі ўзнік клуб з крэзнаўчым ухілам для стальных капальчанак "Нітка Арыядны" і "Клуб шчаслівых жанчын".

— Якім пра ішчэце маё наступнае пытанне: ці можна знайсці баланс

ведоў пра іх больш, чым іх матулі, бо дзеці шчырыя са мною. Гэта павінна разумець члены сям'і і падтрымліваць іх... хая б не замінаць.

Л.С.: — Таму я і змяніла сваю працу! 25 гадоў працавала спявачкай, але бачыла, што сям'я пакутуе. Работнікі культуры — людзі творчыя, любяць сцэну, "зорнасьць", папулярнасць. І ўсё ж хочацца гармоніі не толькі па-за сценамі дома, але і непасрэдна ў ім, таму займаюся працай над сабой, імкнучыся змяніць сябе па многіх пытаннях, хоць гэта і цяжка.

В.Ш.: — Сапраўды, складана. Можна ўнутры крычаць ад стомленасці, бездапаможнасці, бяспілля, але выгледу не падаваць. Здаецца, гэта галоўны прынцып. Так, мне цяжка, але я паспяваю ў музей прыйсці, і на мерапрыемстве выпраўляцца, і па доме ўсё зрабіць, і шотыднёва ў басейн патрапіць. Можна шмат жаліцца, але калі

калісьці хацелі быць роўнымі ў правах з мужчынамі, таму сёння жанчына аддаецца рабоце не менш за мужчын. Але гэта не прычына забіцца на свой знешні выгляд. У любым узросце дама павінна падаваць сябе так, каб яна ішла, а на яе аглядаліся ўсе. Напрыклад, я вельмі рэдка абыходжуся без абцасаў. Калі стануўся сябе так, каб яна ішла, а на яе аглядаліся ўсе. Напрыклад, я вельмі рэдка абыходжуся без абцасаў. Калі стануўся сябе так, каб яна ішла, а на яе аглядаліся ўсе. Часцей бальшыя ногі. Галоўнае — я адчуваю сябе жанчынай.

— Памятаеце дзіцячую песеньку "З чаго з зроблены нашы дзючыныкі?" Не так даўно адзін вядомы брэнд пераацнаваў тэкст і замяніў класічныя вызначэнні жаночасці на памкненні, майстэрства, незалежнасць і свабоду. А з чаго зроблены беларускія дамы?

Л.С.: — З сарамліваасці. І творчасці.

З чаго "зроблены" нашы жанчыны...



Валентін Шчэголеў



Алена Саванова



Любоў Серавакіна



Алена Мняцка

...З велікадушнасці, творчасці і працаздольнасці

паміж сям'ёй і працай, асабліва ў выпадку, калі рабочы дзень ненаміраваны, калі выхадныя і святочныя дні "нармальныя" людзей пра твай прафесіі з'яўляюцца самімі згружаннямі?

А.С.: — Ад прыроды жанчыне дадзена наканаванне — сям'я, ніхто з яе не здзіўляўся. Я веру: калі мне штосці неабходна, а мая справа патрэбная і карысная для грамадства, то прыйдзе дапамога, напрыклад, з дзіцец пабыць. Калі ж гэта гоні са славалюбства, маўляў, мне патрэбна гэта і ўсё — можа і не атрымацца.

А.М.: — На маю думку, тое вельмі цяжка зрабіць. У мяне вялікі калектыў, больш за 70 чалавек. Каб трымаць высокі ўзровень і кожныя тры гады пацярджача ганаровае званне "Узорны", я не магу сабе дазволіць значыць дзверы а пятай і пабегчы дамоў. Я ўсё ў вучнях: трэба не толькі праграму трэніровак распрацаваць, але і ведаць, хто чым захварэў, дапамагчы справіцца з праблемамі, калі ў кагосьці яны ўзніклі ў сям'і. Паверце, на паркеце адразу бачна, калі танцор думае не пра танцы, а пра сямейныя клопаты. Для мяне ўсё студыйцы — мае дзеці. Я часам

ёсць жаданне — усё паспееш. Магчыма, справа ў тым, каб дазволіць сабе права на адпачынак, знайсці час на асабістае хобі. Вось я люблю падарожнічаць — аб'ехала ўжо безліч краін.

— Цігам месяцаў не сціхаюць узрушаныя выказванні феміністак супраць сексізму ў рэкламе айчынных вытворцаў бялізны. А вы адчуваеце патрэбу змагацца з неадназначным выкарыстаннем жаночых вобразаў?

А.М.: — Шчыра кажучы, я вельмі далёкая ад гэтых тэм. Я ўсё ў бальных танцах.

А.С.: — Маё меркаванне — перш за ўсё трэба абараняцца ад бескультур'я.

Л.С.: — Не вітаю занадта адкрытых мадэляў. Аднак лічу, што не трэба змагацца. Справа хутчэй у кожным з нас: жанчыне неабходна разумець сваё накіраванне.

В.Ш.: — На мой погляд, барацьба з мілавіднымі фотавывямамі — справа непатрэбная. Пры жаданні ва ўсім можна разгледзець усялякія агіднасці, на мой жа погляд, выява вытанчай дамы — гэта матывацыя да таго, каб стаць прыгожай. Унікае жаданне купіць моднае адзенне (адпаведна свайму ўзросту), стаць на шпількі. Мы самі

А.С.: — З велікадушнасці. Гэта галоўная якасць беларуса. А таксама — з дабрні, жаночасці, умения знайсці кантакт з тымі, хто побач. І толькі пасля гэтага ідзе ўсё астатняе, розныя актыўнасці. Мне падаецца, мы пачалі забываць, што жанчына пры ўсім жаданні не зможа стаць мужчынам. Так, я сама займаю пасаду кіраўніцы, аднак заўсёды працягвала адчуваць сябе мамі, жанчынай.

А.М.: — У першую чаргу, зроблены мы з дабрні, прыстойнасці і працавітасці. Я шмат дзе была і таму магу сцвердзіць, што беларускі сапраўды працавітыя!

В.Ш.: — Пагаджуся — з шалёнай працаздольнасці! А яшчэ — з цярыпліваці і пачуцця абавязку. Беларуская гаворыць: "Я павінна гэта зрабіць, як бы мне ні было цяжка". Такі падыход мае вынік, і не толькі на працы. Калі бачыш, як родныя моцна цябе любяць, як радуцца тваім поспехам і імкнуча не засмучаць. У майго сына, калі той даведаўся, што мне прусудзілі званне "Жанчыны года", нават слёзы на вачах з'явіліся. А гэта дарагога каштуе!

Фота з архіва герані матэрыяла

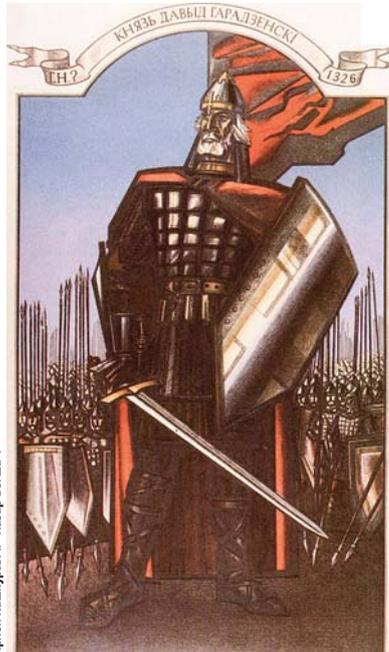
ГАЗЕТА КУЛЬТУРА
ШТОТДЕНЬВА ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)
Выдаецца з хастэрнікам 1991 года.
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.
Рэдакцыйнае павядзенне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Галоўны рэдактар — Спрынцэвіч ТРАФІМАў. **Адказны рэдактар** — Юры КАРПЕНКА.
Рэдактары аддзяленняў: Надзея БУЦІЦВІЧ, Барыс КРАЎЧУК, Ларэна РАТЦІ, Ілья СЕВІН, **аглядальнік рэдакцыі:** Дар'я АМІЛЬКОВІЧ, Настася ПАНКРАТАВА, Аліна САУЧАНКА, Юры ЧАРНЯКЕВІЧ, **спецыяльны карэспандэнт:** Пётр ВАСІЉЕВІЧ, Алег КІЎКА, Алена ЛІЖКЕВІЧ, Канстанцін АНТАНОВІЧ, **карэспандэнт** — Вольга РОПАЎ, **мастацкі рэдактар** — Наталія ОБАД, **карэктар** — Мая ХУТОВА.
Сайт: www.kimpress.by. E-mail: kultura@tut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакі: 16-28, 94-98, чашвэртны паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Электронны адрас: tut@tut.by. Выдавецтва — Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА", 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакі: 16-28, 94-98, чашвэртны паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.
Аўтары доўгіх паведамленняў прыводзяць, паўночна імя і імя па бацьку, пашпартны адрас (імя па пашпарту, дату выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар), асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім і калі выдана, пашпартны адрас, асабісты нумар, асноўнае месца пражывання адрас. Аўтары рэагуюць на рэдакцыйныя і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. "Матэрыялы на права рэкламы.
"Культура": 2017, № 11, 18 сакавіка, 2-3 с. Рэдакцыйна-выдавельная ўстанова "Культура і мастацтва". Паўночна імя і імя па бацьку, адрас пашпарту, дата выданні, кім



Васіль Шаранговіч. «Калыянка».



Арсен Каштурын. «Лазар Богаін».

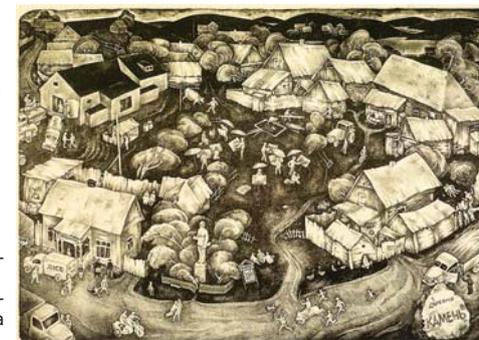


Міхась Баскальга. «Давыд Гарэвенскі».

Пра жыццё, майстэрню і мастацтва разважае Дзмітрый МАЛАТКОУ. Ён з тых людзей, што маюць непасрэднае дачыненне да вялікіх спраў, але знаходзяцца «за кадрам». Накшталт спецыялістаў, што рыхтуюць да старту касмічныя караблі. Зразумела, ёсць такія і ў мастацтве. Значныя дасягненні беларускай графікі і яе высокі ў недалёкім мінулым прэстыж былі абумоўленыя сярод іншага і высокай якасцю друку, які забяспечваю легендарны майстар Малаткоў. Праўда, вызначэнне «за кадрам» у дачыненні да спадара Малаткова не зусім пасуе. Прынамсі, паводле аўтарытэтных меркаванняў тых творцаў, якім пашчасціла з ім працаваць, ён лепшы друкар Савецкага Саюза. Пра такіх гавораць, што ён адмысловец ад Бога. Але як маланка ў навальніцу б'е па самых высокіх дрэвах, так і радыкальныя змены ў грамадстве найбольш балюча адбіваюцца на лёсе менавіта знакавых постацяў. Пасля распаду адзінай культурнай прасторы, унікальны талент Дзмітрыя Малаткова аказаўся незапатрабаваным у суверэннай Беларусі, яго слава не стала брэндам нашай краіны, здабытак ягонага жыцця — майстэрня ў унікальным абсталяванні і каштоўным матэрыялам для творча-вытворчага працэсу, гібее на вачах стваральніка.

Эстамп: ад нуля і да... нуля?

Чаму майстэрня захавала традыцыйную тэхналогію літаграфіі і сталася непатрэбнай?



Міхась Сельшук. «Вскаса Камень».



Георгій Паняўскі. «Алесь Адамовіч».

Пётра ВАСІЛЁЎСКІ

Друкам мэтр займаецца больш як пяцьдзесят гадоў. Але паваротным пунктам у ягоным лёсе стаў 1962 год, калі ён атрымаў пасаду друкара ў Мінскіх мастацка-афармляльчых майстэрнях Саюза мастакоў БССР. У 1965 — 1970 гадах ён вучыць тэхналогію эстампа студэнтаў Тэатральна-мастацкага інстытута. У 1971 годзе зноў вяртаецца ў майстэрню, якія ператвораны ў Мінскі мастацкі камбінат.

— Скажыце, Дзмітрый Васільевіч, ці так ужо сёння актуальна захаванне ў мастакоўскім арсенале традыцыйнай тэхналогіі эстампа? З'явілася ж новая тэхніка, новыя магчымасці...

— Літаграфію тэхнічны прагрэс не надта закрануў. Застаўся літаграфскі камень, традыцыйны станок. Кожны майстар прадумляе нешта сваё ў межах тэхналогіі. Я сваё знайшоў. Яго скарыстоўваюць і іншыя. У мяне атрымліваецца, у іх — не. Можна перавесці малюнак у камп'ютар, алічбаваць выявы, але фактуру літаграфскага каменя камп'ютар не паўторыць — гэта проста розніца тэхналогіяў для розных мэтай. Вось адсканаваць і зрабіць рэпрадукцыю ўжо гатовай літаграфіі цалкам магчыма. Але прынтарны адбітак гэта па якасці зусім не

тое, што атрымліваеш метадамі традыцыйнага эстампу.

Вось зараз у Мінску працяюць літаграфіі Напалеона Орды. Вядома, гэта не літаграфія, а адмысловы састарана каларная жсеркалія, зроблена ў Польшчы: дасведчаны чалавек адразу заўважыць розніцу паміж унікальным адбіткам і зробленым праз камп'ютар тыражом!

— Атрымліваецца, усё ўпіраецца ў майстра і залежыць ад ягонага досведу?

— Менавіта. Сам працэс стварэння літаграфіі на словах апісаны. Але на справе усё залежыць ад нюансаў, разуменне якіх прыходзіць з досведам. Крыху інакш апрацаваны камень, інакш скарыстана хімія — і будзе іншы вынік. Да прыкладу, на адным адбітку зваротны бок чысты, а на другім фарба прабілася. Дыягант мо і ўвагі не зверне, а прафесіянал адразу адзначыць. Бо справа тут не толькі ў стэтыстыцы: адбітак, дзе фарба прайшла наскрозь, будзе горш захоўвацца. Я пакажу жыццё, каб дамагчыся найтанчэйшага слою фарбы. Прыйшоў да ўсяго праз практыку. Мне даводзілася працаваць са студэнтамі, ад якіх на стадыі навучання ніхто не патрабуе глыбокіх ведаў і высокага прафесіяналізму. Дастаткова, каб мелі ўяўленне пра тэхналогію, арыентавалі

ся ў вытворчым працэсе. Але тэхнічная нехайнасць, якая даруецца ў часе навучання, у творчай рабоце недапушчальная. Увогуле, пра крытэрый ў нашай справе можна гаварыць толькі тады, калі вызначана мэта. Калі мастак ведае, чаго ён хоча, і шукае адпаведныя сродкі для дасягнення мэты. Мне цікава працаваць менавіта з такімі мастакамі. Майстар-друкар — вельмі важнае званне паміж мастаком і ягоным творам.

— Вы сказалі, што да ўсяго дайшлі ўласным розумам. Праз практыку. Вас самага ніхто не вучыў?

— Не было каму! Друкаром я стаў праз збег шматлікіх абставін. Я не збіраўся звязваць з гэтай прафесіяй жыццё — працаваў там, дзе друкавалі газету «Правда» і іншыя перыядычныя выданні, але сышоў на радыёзавод. Прайшоў два-тры месяцы, і выклікаюць мяне да дырэктара завода. У кабінете нейкай незнаёмай мне людзі. Кажуць, што збіраюцца ладзіць літаграфію майстэрню, каб друкаваць партрты членаў Палітбюро, і для гэтага ім патрэбны менавіта я. Вось так мяне сюды і прыцягнулі ў

пачатку 1960-х. Майстэрню арганізавалі, а спецыялістаў дасведчаных няма. Усе задзейнічаныя ў гэту справу былі такія, як і я: ніхто нічога не ведаў. Ну, бачыў я калісьці тэа літаграфіі камяні — і што з таго? Але неяк справа пайшла, а з тых партрэтаў членаў Палітбюро фактычна распачаўся беларускі эстамп.

— Атрымліваецца, вы мушана вынаходзілі тое, што недзе даўно было вядома?

— Можна і так сказаць. Давялося па-новаму вынаходзіць. Так атрымалася. Мы шмат чаму вучыліся, калі наведвалі ўсесаюзныя выставы. А надрукаваныя намі работы беларускіх графікаў сталі нашай рэкламай. Прафесіяналы бачылі, на што мы здольныя, і замайлялі нам такую ж якасць. Я працаваў з мастакамі з усяго Савецкага Саюза, а яшчэ з французамі, палякамі, немцамі. Бывала, пад маім уплывам яны змянялі творчы пошук.

Для розных эфектаў скарыстоўваюцца розныя сродкі. Мы можам рабіць увесь спектр эстампу, але засяроджваемся на высокатэхналагічных тэхніках. Скажам,

афарты, мы імі таксама займаемся, можна друкаваць, пракатаўшы праз валікі. А можна з дапамогай прэса, як тое рабіў Скарына. Ёсць і іншыя прыёмы. Выбар залежыць ад таго, што аўтар хоча мець у выніку. Сярод літаграфічных камяняў, што сабраныя ў гэтай майстэрні, ёсць такія, якім па сто гадоў. Да прыкладу, стары баварскі вапняк, каб працаваць па камені алоўкам ці тушшю, ён мусіць быць ідэальна роўным. Каштоўнасць гэтага каменя ў тым, што яго можна да такога стану адшліфаваць. У прыродзе яго ўжо няма, увесь выбралі, а хімічным шляхам яго не створыць. Я магу распавесці гісторыю кожнага з гэтых камяняў — яны самі па сабе ўжо гістарычная каштоўнасць. Ад французскіх мастакоў я чуў, што ў Парыжы на аўтэнтычных камянях, аналагічных нашым, працуе толькі адна літаграфічная майстэрня. Ім па класічнай тэхналогіі больш выгадна працаваць у Чэхіі ці ў якой іншай краіне, але не дома. Так што наша майстэрня, дзе захавалася традыцыйная тэхналогія, малга б і грошы зарабляць, і працаваць на імідж краіны.

Майстэрня знаходзіцца на тэрыторыі паршутаў мастацкага камбіната. Увогуле гэта ўласнасць саюза мастакоў. Як грамадская арганізацыя саюз можа зрабіць тут хіба касметычны рамонт. А каб справа пайшла, каб колішняю славу аднавіць, трэба зусім іншыя грошы. Дзяржаўныя. А хто мусіць звяртацца па дапамогу, хто мае на гэта паўнамоцтвы? Паўстае шэраг незразумелых арганізацыйна-прававых пытанняў... Я не ведаю, хто іх мусіць вырашаць і ці магчыма ўвогуле штосьці зрабіць.

Тым часам у свеце пра нас, пра нашы дасягненні паспяхова забываюць. Што да мяне, дык мае калегі, што кантактуюць з маімі сябрамі ў замежжы, распавядаюць наступнае. Калі тыя чуюць прозвішча Малаткоў, дык здзіўляюцца: а ён што, яшчэ жывы? Ну дык прывітанне Васіліч! Мы з ім у Сенекы (ці яшчэ ў дамах творчасці савецкай пары) перасякаліся. І ў Расіі, і ў Еўропе думаюць, што ўсё ў нас страчана, разварвана. І нікога з тых, хто варты іхняй павягі, няма сярод жывых. Такі маем імідж...

Лічбавы падыход

"Тэмпература"
музейнай дзейнасці

Працягваем падводзіць вынікі першага года дзейня Дзяржпраграмы "Культура Беларусі" на 2016 — 2020 гады.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Адзін музей ад іншага звычайна адрозніць лёгка. Праўда, не заўсёды і не ўсюды, бо, скажам, у раёнах часцюком ідуць "пратораным" шляхам і ствараюць экспазіцыі быццам "пад капірку" — з заламі прыроды, археалогіі, этнаграфіі, гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і сучаснасці. Але што ні кажу, а наведвальнік хоча большага — бачыць новыя экспазіцыі і новыя артфакты, а таксама ўдзельнічаць у новых музейных мерапрыемствах... Інакш нашошта хадзіць у нязменны раённы музей, калі завітаў туды яшчэ падчас навучання ў школе?

Між тым, у Дзяржаўнай праграме "Культура Беларусі" на 2016 — 2020 гады змешчаны такія матывы паказчык, як прырост колькасці наведванняў музеяў і павелічэнне аб'ёму музейнага фонду Рэспублікі Беларусі на 5 % у параўнанні з 2015 годам. Узасмасуваў тут, так бы мовіць, — навідавоку: калі ў музейных установах будзе больш цікавых артфактаў, унікальных экспазіцый ды "гучных" мерапрыемстваў — з'явіцца, натуральна, і больш наведвальнікаў.

Заданы паказчык, да слова, агулам па краіне выконваецца: як паведамлілі "К" у Міністэрстве культуры Беларусі, асноўны музейны фонд павялічыўся ў параўнанні з 2015 годам на 1,5 %, а за 5 гадоў — на 9,3 % і сёння складае больш за 3 мільёны 250 тысяч музейных прадметаў. Павялічылася і колькасць наведванняў айчынных скарбніц: у 2016 у іх завітала на 1,3 % больш людзей, чым у 2015-м: амаль 6 мільёнаў 237 тысяч чалавек.

Праўда, гэта, так бы мовіць, агульная "тэмпература" па ўсёй музейнай сферы краіны. Калі браць асобныя рэгіёны, дык "карцінка" можа быць зусім рознай: ад пазітыўнай да... не зусім такой.

Скажам, на Гомельшчыне аб'ём асноўнага музейнага фонду і колькасць наведванняў узраўналі за год прыкладна на 1,6 % і 2,5 % адпаведна (да 367 тысяч прадметаў і 740 тысяч наведванняў). Як патлумачыў "К" галоўны спецыяліст аддзела мастацтва і аховы гісторыка-культурнай спадчыны галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Гомельскага аблвыканкама Сяргей Разанаў, высокіх паказчыкаў удалося дасягнуць, у першую чаргу, за кошт уяўлення новых інтэрактыўных музейных мерапрыемстваў, Ночы музеяў, а таксама пільнай увагі да экскурсійнай дзейнасці. Напрыклад, па словах суразмоўца, значны прырост па гэтым паказчыку паказаў Нараўлянскі этна-

рафічны музей, дзе арганізуюцца экскурсіі не толькі па ўстаноўе культуры, але і далёка за межамі раёна — у Брэст, Мір, Нясвіж...

Ёсць і іншыя прыклады. Як паведаміла "К" галоўны спецыяліст галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Мінскага аблвыканкама Вольга Юркевіч, асноўны музейны фонд на сёння складае 352 092 прадметы (год назад паказчык быў роўны 344 186 прадметам). Рост за год — прыкладна на 2,3 %, што нашта больш, чым закладзена ў Дзяржпраграме "Культура Беларусі". А вось колькасць наведванняў за той жа перыяд крыху панізілася (на 0,7 %) да 574 248 чалавек. Як патлумачыла Вольга Юркевіч, гэта адбылося па аб'ектыўных прычынах: летась у вобласці на капітальны рамонт быў зачынены Случскі краязнаўчы музей.

На Віцебшчыне таксама не ўсё толькі станоўча. Напрыклад, асноўны музейны фонд павялічыўся за год прыкладна на 1,8 працэнта — да 593 534 прадметаў (у 2015-м іх было 582 944). А колькасць наведванняў узрасла не на 1 %, як закладзена Дзяржпраграмай "Культура Беларусі" на 2016 — 2020 гады, а ўсяго толькі на 0,3 % — да 701 699 чалавек (год назад было 699 345 чалавек).

Прычыну зніжэння цікавасці да музеяў, як адзначыў "К" галоўны спецыяліст галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Віцебскага аблвыканкама Дзмітрый Юрчак, можна патлумачыць не толькі эканамічнымі прычынамі, але і іншымі фактарамі.

— На жаль, сёння ў вобласці функцыянуе малая колькасць новых экспазіцый, а цікавасць да старых музейных залаў, натуральна, у мясцовага насельніцтва невялікая, — адзначыў суразмоўца. — З іншага боку, у нас не так даўно адкрыўся новы музей у Верхнядзвінску (які, натуральна, таксама дае прырост наведванняў), а напрыканцы года адчыніў свае дзверы Музей гісторыі прыватных калекцый у Віцебску. Так што прырост наведванняў у 2017 годзе, перакананы, абавязкова будзе працягвацца ў межах даведзеных Дзяржпраграмай паказчыкаў.

Што ж, як бачна, усе прыведзеныя лічбы і факты пацвярджаюць акцёму, вядомаму бадай кожнаму музейшчыку краіны: каб да цябе ішлі, трэба зацікавіць новымі мерапрыемствамі і акцыямі, клікаць на Ночы музеяў і дні адчыненых дзвярэй, карачей кажучы, "круціцца". Круціцца так, як гэта робяць музейшчыкі ў Браславе і Нараўлі, Клічаве і Бездзежы ды шмат дзе яшчэ ў Беларусі. І як вынікае з камандзіровачых выездаў "К", пазітыўных прыкладаў у музейнай сферы ў гэтым плане з кожным годам усё больш і больш...

Найноўшая беларуская культура за чвэрць стагоддзя свайго існавання не пазбегла зменаў. За крызіснымі дзеясловамі прыйшлі стабільныя нульвыя, і, нарэшце, нягэтуны для гэтай сферы дзясцяны. Усе гэтыя гады змены няспынна пераследавалі "найважнейшае з мастацтваў" — кінематограф — які паспеў абрасці ўласнымі аблудамі, пра якія так любяць гаварыць журналісты, культуролагі, чыноўнікі. Перад вамі — папулярныя міфы (8 у гэтай частцы і 8 — у наступнай), якія былі прапанаваныя прадстаўнікам кінасферы, каб разабрацца, што з іх праўда, а што выдумка.

Кінагледальнік Тарас Тарналіцкі, адмысловыя агляды якога пра Індустрыяльную пляцоўку "Лістапад", фестываль мабільнага кіно "velcom Smartfilm", атрымалі водгук у чытача, зрабіў "вялікую апытанку" айчыннай кінасуспольнасці пра міфы нацыянальнага кіно. Скарычаная версія гэтага матэрыяла, якая атрымала форму тэста, была апублікавана на вэб-рэсурсе "Sputnik.by". Поймаў ж версію апытання са згоды ўсіх бакоў — сёння да увагі чытачоў "К".

Міф першы. Беларускае кіно ніколі не існавала: ні ў савецкі, ні тым больш у постсавецкі час.



Максім КАРПІЦКІ, кінакрытык, каардынатар фестывалю "Cinema Perpetuum Mobile".

— Калі чую, што беларускае кіно няма ці не было, цягнуся па браўнінг, якога ніколі не меў. Такое свярджэнне ўжо некалькі гадоў я згубіла актуальнасць, палемічную вастрыню і стала пустой рыторыкай. Адмаў-

ленне беларускай фільмаў, створаных у БССР, звязана са скептыцызмам гэтай часткі грамадства ў дачыненні да савецкай спадчыны, але сапраўдна яго прычынай з'яўляецца неабязнасць у кінематографі. Даostatкова толькі прыгледзецца, каб убачыць: значная частка тагачасных фільмаў была як савецкай, так і беларускай. Наконт цяперашняга кіно — хтосьці лічыць: пакуль беларусы не атрымаюць "Оскар" ці "Залатую галіну" на Канскім фестывалі, кіно ў нас не існуе. Няма пра што казаць,

і зрабіць справаздачу. Таму фільмы, натуральна, не прыносяць грошай, паколькі суадносіны страў і прыбытку ніхто не аналізуе. Але падыход не зменіцца, вынік застаецца тым, што і быў. Ёмістасць беларускага кінарынку невялікая, і калі прадукт ствараецца выключна для ўнутранага карыстання, значыць, трэба здымаць малабюджэтныя праекты, каб грошы, якія збіраюцца, вярнуліся назад. Зразумела, што "Беларусьфільм" за маляў грошы здымаць не ўмее, таму што ў студыі з савецкіх ча-

доўгай манополі студыі "Беларусьфільм", якая займалася пераважна такімі праектамі. Калі нацыянальная студыя і здымала штосьці на іншыя тэмы, то гэта інфармацыя была проста не дайсі да гледачоў. З піраам у дзяржаўнага сегмента сферы кіно пакуль усё дрэнна. Я сам узгадваю, што ў школьных гады нас вадзілі на кіналекторыі, прывесчаныя тэмай вайны. Гэта дэталі фарміруе прадстаўленне пра кінематограф, і не акажыся ў сёння ў сістэме кінавытворчасці, лічу, што наўрад ці меркаванне змяніла-

Дэталы разгляд

Моршчымся ад мэйнстрыму, але ж...

Частка I

Міфалогія нацыянальнага кіно: праўда і міфы.

пакуль за нас гэтага не адкрылі іншыя. Але ж фільмы ствараюцца, кожны з іх так ці інакш распаўдае пра Беларусь. І самае важнае, што з'яўляюцца незалежныя малабюджэтныя праекты. Менавіта гэты сегмент кіно сёння найбольш цікавы. Пакуль мы не заўважым беларускае кіно, яно не ўбачаць астатня.

Міф другі. У Беларусі здымаць кіно нерэнтабельна — яно не здольнае акупіцца ў працэце.

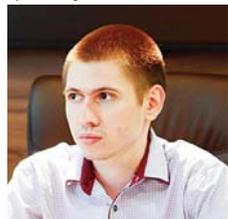


Сяргей КОЗІРАЎ,

дырэктар кампаніі "Інтэрфільм Дыстрыб'юшн": — Карціны, якія здымаліся (і працягваюць здымацца) на дзяржаўныя грошы, рэальна ніколі не акупаліся, паколькі іх уладальнікі не задумваліся аб іх пракратным лёсе. Задача ў іх адна — асвоіць сродкі

соў не змяняўся парадак (пад) кінавытворчасці і яго да гэтай пары прытрымліваюцца. Яны не могуць здымаць па-іншаму, які закляднікі ствараюць, якая складалася. Выыхад з яе адзіны — сумесны ўдзел у міжнародных, капрадукцыйных праектах, у якіх здымкі малабюджэтных стужак, здольных акупіцца ў лакальным працэце. Па гэтым прычыне паспяхова працую Андрэй Курэчкі.

Міф трэці. Беларускае кіно — сур'яльныя карціны пра Вялікую Айчынную вайну, подзвігі партызан і чырвонаармейцаў.



Канстанцін ВАБАБЕЙ, прадзюсар "Майстарні сацыяльнага кіно".

— Дадзенае свярджэнне — міф, але не беспадстаўны. Ён сфарміраваўся на тле

сб. Дзякуючы незалежнаму руху і прыватным кампаніям, тэматыка беларускага кіно пашырылася. Мала хто прымець тэрмін "партызанфільм" да фільмаў нашага праекта "Kinosprint", фільмаў нацыянальнага конкурсу фестывалю "Лістапад" і іншых беларускіх кінафору-маў.

Міф чацвёрты. Завяршэнне рэканструкцыі "Беларусьфільма" пераўтварыць нацыянальную студыю ў прыбытковое прадпрыемства, а працэс кінавытворчасці ў краіне стабілізуецца.



Юрый ГРУША, генеральны прадзюсар студыі "ВФГ".

— Рэканструкцыя "Беларусьфільма" не з'яўляецца выральным фактарам у працэсе нацыянальнай кі-

14 — 15 сакавіка ў Нацыянальным цэнтры мастацкай творчасці дзяцей і моладзі праходзіў Рэспубліканскі педагагічны форум "Культуралагічны падыход і развіццё прафесійнага майстарства педагогаў дадатковай адукацыі". У ім бралі ўдзел педагогі гэтага сегмента адукацыйнай сістэмы, чья праца звязаная з рознымі відамі народнай творчасці і іх прапагандай сярод дзяцей і моладзі; прадстаўнікі вышэйшых навучальных устаноў і Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, народныя майстры, фалькларысты-практыкі. Аздабю імпрэзы былі дзіцячыя і маладзёжныя фальклорныя калектывы.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

Тое, што людзі, занятыя ў гэтай няпростай справе, мелі магчымасць пабачыць адзін аднаго, абмеркаваць актуальныя праблемы, падзяліцца досведам, ужо можна лічыць поспехам сумоўя. Не сакрэт, што работнікі культуры, непасрэдна занятыя з грамадой у рэгіёнах — людзі звышзагружаныя (а ва

ўмовах абвешчанага аптымізацыі кадраў працы іх не менне, а хіба наадварот). Для іх выправа на семінар ці канферэнцыю гэта магчымасць перавесці дыханне даведацца пра новыя павыі ў сваёй справе і ў сумежных сферах, людзей паглызаць і сябе паказаць. Нефармальны бок

Што станьчыім

прафесійнага сумоўя гэта самая важная частка такога кшталту імпрэз. У нязмужанай абстаноўцы пачуеш тое, што не заўжды трапляе ў афішынныя справаздачы і даклады.

Як вынікае з пачуга на форуме, і ў сталіцы, і ў рэгіёнах праблемы не надта розныя. Паўсюль бацькі заклочачныя тым, каб адарваць сваіх дзяцей ад камп'ютараў, вярнуць з віртуальнага свету ў рэальны, і чакаюць такога цуду ад сістэмы дадатковай адукацыі, якая паводле яшчэ савецкай традыцыі, у значнай ступені арыентавана на захаванне традыцыйных народных рамстваў, народных песняў і танцаў ды адаптацыі традыцыйнай культуры да

ўрбанізаванага асяроддзя. Ну а работнікі культуры і адукацыі, на якіх трывае цяжкая тая сістэма, робяць усё магчымае і немагчымае для захавання значнае нацыянальнай аўтэнтычнасці, але ўсёдамаюць, што іхніх высілкаў недастаткова. Трэба метадычная дапамога навукоўцаў, матэрыяльная і арганізацыйная дзяржаўных структур. Зрэшты, трэба на канцэптуальным узроўні вызначыцца, дзеля якой мэты мы ва ўрбанізаваным грамадстве захоўваем чыннікі традыцыйнай культуры з высковымі каранямі. Мы робім для ўласных патрэб ці "на імпорт"? Дзеля захавання ўласнай ідэнтычнасці — гэта значыць, спявадзям разумны ізаляцыянізм, ці

навытворчасці. Гаворка ідзе пра рэканструкцыю карпусоў і павільёнаў — гэта толькі сегмент дзейнасці, звязаны больш з эканамічнымі працэсамі на прадпрыемстве (арэнда і гэтак далей). На самрэч, асноўнымі фактарамі росту кінавытворчасці з'яўляюцца творчая і вытворчая стратэгія нацыянальнай кінастудыі, яго аснованая маркетынгавая палітыка. Тут патрэбна не толькі тэхнічная рэканструкцыя, але і перабудова на кадрывым узроўні, пошук сучасных шляхоў развіцця, новыя ідэі і падыходы да выбару цікавых для глядачоў кінапраектаў — як ігравых, так і дакументальных. Галоўнае — не рабіць гэта для справадчы і лічбаў на паперы, а з творчай і адкрытай душой мастакоў. Важным складнікам таксама з'яўляецца празрыстая вочная абарона блучых кінапраектаў — гэта важны крок для дыялога, паказчык стану спраў у галіне.

Міф пяты. Мясцовая кіна-супольнасць не здольная на адэкватную самакрытыку і развіццё. Яе ўдзельнікі добра ведаюць адзін аднаго, таму баяцца сапсаваць стасункі, скажуць пішане.



Юша БЕРЛІНСКІ,

кінакрытык:

— Культурнай актыўнасцю займаецца тысячы мінчан, якія ведаюць адзін аднаго праз два поціскі рукі (гэта самае вялікае). А людзей, якія займаюцца кіно (здымаюць, паказваюць, пішуць пра яго), мала настолькі, што іх можна сабраць у зале кінацэнтра "Масква". І ўсе ўсё ведаюць і разумеюць. Ёўтаксама, як усе ведаюць, што не варта сварацца з людзьмі, якія з табой у адной лодцы.

Іншая справа, што ў Беларусі грамадства нярдка мяркуюе ў савецкім рэчышчы. Шукам сваю культурную ўнікальнасць, свой уласны шлях, ушаноўваем эксперыментатару, даючы парадзі: "Зрабі як Таркоўскі!" Моршчымся ад мейнстрыму, але не кіда-

ем спробаў капіраваць Галівуд. І калі кагосьці пахвалілі на заходніх фестывалях, то потым прымаем гэтых людзей за герояў. Малайчыны! Вось нашы паказалі! А што вы зрабілі для іх? А ці ведалі вы пра іх да гэтай пары? Хутчэй за ўсё, не. Нават калі гэта быў аглуныі агляд у Канах, куды за грошы бяруць усіх, а не асноўны конкурс, у нас усё роўна за такое далучаюць да майстроў. І гэтыя месцічковыя комплексы, вядома, перашкаджаюць супольнасці пасталець і стаць часткай глабальнага кінамастацтва.

Ну, і канешне, як у кожным закрытым грамадстве, тут усе разбіты на групіроўкі, любяць інтрыгі, робяць дробныя прыкрасці, пляткараць і зайздросцяць. Таму з кіно ў нас хутка будзе, як у гольфі: беларускія распрацоўшчыкі сімулятары "This is the Police" прынышчова не мелі зносінаў з беларускай прэсай. Не таму, што гульня дрэнная (рэйтінг замежнай крытыкі ў гольфі высокі), але не хацелі, каб хтосьці далучаў сабе чужыя поспехі.

Міф шосты. Запрашэнне ў беларускі праект галівудскай кінамастацтва здольнае зрабіць яго пастяховым.



Сіргей ФІЛІПОНАЎ,

стваральнік медыябрэнды "Відэама-Нявідэама":

— Такага кшталту меркаванні выклікаюць у асноўным адны пытанні. Прычым без адказу. Першае пытанне: навошта сюды прывязджаць іншаземцам? Чым іх здольныя соды прывабіць? Другое пытанне: ці атрымаюцца яны выгодныя магчымасці для працы? Ёўта наўрад ці. Ва Усходняй Еўропе дастаткова кінастудыі з куды больш аптымальнымі прапановамі: ад Бухарэста да Прагі. І такія пытанні можна задаваць бясконца. Калі пастаўлена мэта захаваць студыю "Беларусь-Фільм" і зрабіць яе прыбыткавой, тады мае сэнс мяняць эканоміку краіны. І маладца, каб знайсці бізнесмены, якія здолелі б праспансіра-

ваць падобны праект. І нават калі ўявіць сабе фантастычную карцінку з галівудскімі майстрамі, якія робяць беларускі кінапраект, то на выхадзе нас напуўна чакае вялікая лухта. Таму што такія кіношнікі фізіялагічна не разумеюць нацыянальных нюансаў, якія маюць вялікі сэнс для беларускага глядача.

Міф сёмы. Годныя аўтары і акцёры з'ехалі за мяжу, а прыванне ў Беларусь можна атрымаць, адбыўшыся "там".



Лёся ГРЫБОК,

кінаактрыса, трэнер па прасоўванні акцёраў:

— Не магу сказаць, што ведаю шмат беларускіх акцёраў, якія з'ехалі за мяжу, таму што не запатрабаваны ў Беларусі. Мы геаграфічна не можам дазволіць сабе ахоп такой аўдыторыі. Беларусь — гэта краіна, у якой школа кіно мусіць быць пабудавана. Павінна прайсці 10 — 20 гадоў, і тады можна будзе казаць, запатрабаваны беларускі кінамастацтва альбо не.

За апошнія два гады маё меркаванне ніколі не змянілася — пра прафесіяналаў, напрасці звязаных з беларускім кіно, мала пішуць, іх рэдка паказваюць па тэлебачанні. У краіне працуе шмат цудоўнейшых акцёраў, якіх не лічаць вартымі ўзгаднення. Хоць у нас ёсць свае зоркі — пачынаючы ад Паўла Харланчука, заканчваючы Іванам Трусам, які стаў вядомы з часоў выхада серыяла "Вышэй за неба". Сёння беларускі СМІ прасоўвае расійскіх, амерыканскіх, еўрапейскіх артыстаў. Чаму так адбываецца — добрае пытанне. І я ўсёй душой хварэю за тое, каб нашы кінамастацтва стаяліся вядомымі за межамі краіны.

Міф восьмы. Незалежнае кіно — гэта суцэльна кустаршчына, кіно, "злепленое на каленцы", і прызначае толькі для фестывальных эстэты.

Вольга РАМАНОВА, культуролог (ECLAB), кандыдат філалогіі:

творчасці. І гэта акалічнасць не можа не трывожыць. Прычым, не толькі педагогаў сістэмы дадатковай адукацыі, але ўсіх, хто дае пра заўтрашні дзень краіны. Ішла гаворка і пра тое, наколькі для Беларусі ў канкрэтнай справе далучэння маладога пакалення да культурных традыцый можа быць актуальным досвед суседніх Расіі і Еўрасаюза. Атрымліваецца, што самі гістарычныя варункі накіроўваюць нас на пошук уласнага шляху. Мы — сучасная краіна з аднародным складам насельніцтва і культурнымі ладам. І калі мы хочам захаваць не толькі палітычны, але і духоўны суверэнітэт, да вопыту мультыкультурных супольнасцей нам трэба ставіцца вельмі асцярожна. Лепей быць мастом паміж культурамі,



— Галоўны міф пра беларускае нацыянальнае кіно, на мой погляд, заключаецца ў тым, што існуе нацыянальны глядач, якому і патрэбна адрасаваць фільмы (пажадана, з выхаванымі і патрыятычнымі элементамі).

Рэальная карціна выглядае зусім інакш: існуюць розныя групы глядачоў-беларусаў з рознымі інтарэсамі. І акурат незалежнае кіно актыўна заняла сегмент аўдыторыі. Яно адрасавана далёка не толькі фестывальным эстэтам. Ёсць фільмы, блізкія да фестывальнага арт-хауса ("Душы мёртвыя" Віктара Красоўскага, які і перамог у нацыянальным конкурсе апошняга фестывала "Лістапад"), ёсць жанравыя поп-прадукцыя ад Андрэя Кур'ячыка, ёсць маладзёжныя драмы ("Граф у апельсінах" Улады Сенькоўскай), ёсць эксперыментальна-правакатыўнае відэа Мікіты Лаўрэцкага, ёсць эксперыментальныя праекты Андрэя Кудзіненкі і так далей.

Якчас у гэтых фільмаў рознае, але тут трэба адрозніваць мастацкую якасць і якасць карцінкі. Кінаэксперименты могуць быць моцнымі па мастацкім напале і пры гэтым знятыя на тэлефон, карцінка можа быць высокабюджэтнай, а фільм прывольным і пустым.

Акрамя таго, усё незалежнае кіно так альбо інакш працуе з беларускімі рэаліямі, часцей паднімаюць актуальныя праблемы і часцей выклікаюць дыскусіі. Таму "незалежнае" абмяркоўваюцца і падвяргаюцца крытыцы нашмат актыўней, чым "вялікае кіно" ад нацыянальнай кінастудыі.

Занатаваў Тарас ТАРНАЦКІ, кінааглядальнік **Фота прадстаўлены аўтарам**

Заканчэнне — **у наступных нумарах "К".**

Дзяжурны па нумары

Калі юбілей "некухонны" ...

Памятныя даты бываюць рознымі: святочнымі і будзённымі, радаснымі і сумнымі. А якімі павінны быць юбілей нашых класікаў? Асабліва тых, што ўжо вышлі ў іншы свет. І хто возьме адказнасць за прывядзенне канцэртаў, выстаў, іншых імпрэзаў, прысвечаных іх творчасці?

Надзея БУНЦЭВІЧ

У савецкія дзесяцігоддзі любіць святкаванні, што пераўзыходзілі кухонныя маштабы, ініцыяваліся ўладамі. Сёння дзейнічае іншы прычып: выратаванне тапельцаў — справа рук саміх тапельцаў. У першую чаргу, гэта тычыцца кампазітараў, якія звычайна не "прапісаны" ні ў якім творчым калектыве, а зарабляюць сабе на жыццё (і на магчымасць сачыцца новыя творы) выкладчыкай дзейнасцю. Пакуль творца жывы, усё больш ці менш зразумела: ён займаецца ўсім сам — і звычайна за ўласныя грошы. Так, да прыкладу, рабіў у гэтым сезоне Уладзімір Кур'ян, "замакнуўшыся" на Канцэртную залу Беларускай дзяржаўнай філармоніі і пракаментаваны сваё аўтарскі вачар наступным чынам: "Творы — тыя ж дзеці. А для дзяцей нічога не шкада!" Здароўцы і супрацьлеглыя выпадкі, калі кампазітар не дбае пра ўшанаванні, зародзіўшыся на новых партытурах: маўляў, усё гэтыя мерапрыемствы толькі ад творчасці адцягваюць будучы, а карысці мне ад іх — аніякай. Ну, адным выкананнем будзе больш — і што з таго?

Пасля смерці аўтара ўсё мяняецца. Новы твораў больш не з'явіцца, а напісаныя — як данесці спадчыну да слухача? Выканальніцкія калектывы сёння заняты іншым — прыцягненнем публікі, выхадом на самаакупнасць, што вымушае музыкантаў зяртацца найперш не да айчынаў спадчыны, а да "раскручаных" тэм. А яшчэ творчасць — гэта такая рэч, якая патрабуе перагляду, пераацэнкі, часам проста асвансавання, для чаго неабходна хаця б невялікая часавая адлегласць. І што? Хто ўсім гэтым займаецца? Хіба невучальныя ўстановы, якія акумуляюць у сабе значныя навуковыя патэнцыялы.

125-годдзе Мікалая Аладава, крыху раней — 100-годдзе з дня народзіну Анатоля Багатырова, таксама аднаго з заснавальнікаў беларускай нацыянальнай кампазітарскай школы. Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі выпускае зборнікі артыкулаў і ўспамінаў, прысвечаных іх творчасці, асобныя творы гукаць на канцэртах унутры ВНУ. Наступным тыднем, да прыкладу, фестывалем з двух канцэртаў у Вялікай зале Акадэміі будзе адзначана 100-годдзе з дня нараджэн-

ня кампазітара Эдзі Тырманд, чые творы і сёння ўспрымаюцца як толькі што напісаныя, а закладзеныя ёй педагагічныя традыцыі на кафедры канцэртмайстарскага майстэрства ўзрастаюць бясшчэльна высокапрафесійных спецыялістаў.

Свой унёсак у папулярнасць беларускай музычнай спадчыны робяць і нашчадкі твораў. Месяць таму ў галерэі "Лабірынт" Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі адбыўся творчы вечар "Музыка не пішуць для сябе...", прысвечаны 70-годдзю з дня нараджэння кампазітара Уладзіміра Дамарацкага. Асноўныя арганізацыйныя клопаты (найперш — сабраць музыкантаў-выканаўцаў, склаці канцэртную праграму) узялі на сябе яго ўдава і дачка — абедзве п'яністкі. Прадстаўніцасці канцэрта маглі б пазыздрасціць нават буйныя сцэнічныя пляцоўкі, бо ўдзельнічалі салісты Вялікай і Музычнага тэатраў, лаўрэаты міжнародных конкурсаў, запатрабаваныя ў бліжнім і далёкім замежжы, хор "Званочкі" Рэспубліканскай гімназіі-каледжа пры БДМ.

Нельга не ўзгадаць і тое, колькі цудоўнай беларускай музыкі выконваюць у малых гарадах краіны шматлікія камерныя калектывы Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра пад кіраваннем народнага артыста Беларусі, прафесара Міхаіла Фінберга.

Дый многія сярдэчны і пачатковыя навучныя музычныя ўстановы па ініцыятыве сваіх выкладчыкаў і кіраўнікоў лядзюць і творчыя сустрэчы, і канцэрты. Калі падлічыць агульную колькасць такіх мерапрыемстваў, лічба будзе, я ўпэўнена, ушальна. Ды толькі — як "падлічыць" грамадскі розгалас усіх гэтых намаганняў? Бо сітуацыя застаецца крытычнай. Справа не толькі ў тым, што беларускай акадэмічнай музыцы гучыць катастрофічна мала, а яшчэ і ў тым, што з-за гэтага не адбываецца ўласцівы ўсім народам і эпохам працэс крышталізацыі класікі, скіраваны на выяўленне, захаванне і папулярнасць не проста ўсяго запар (гэта немагчыма), а найперш самага лепшага. Так што — цяжкавата, мяркуючы па ўсім, дзявяццац на наступным пакаленням. Сёння мы па крупніках збіраем нацыянальную музычную спадчыну XIX-га і ранейшых стагоддзяў. З XX-м, падобна на тое, праз час будзе тое ж самае. Штосьці стаіць, верагодна, на бібліятэчных палічках, ляжыць у архівах. Але каб зрабіць гэта здыбкам, духоўным багаццем сучаснікаў (не "паводле справадчы", а рэальна), трэба для пачатку хаця б ведаць, што менавіта там шукаць. Ці не ў гэтым, дарчы, прызначэнне "круглыя" дат? Не проста кідаць позірк на "сёння і зараз", а зазіраць у вечнасць...

заўтра?

бачым у нацыянальнай традыцыі сродак уплыву на глабальныя культурныя працэсы?

У выступленнях форуму не аднойчы гучала думка, што сэнс далучэння дзяцей і моладзі да народнай традыцыі не ў тым, каб яны навучыліся рабіць прыгожыя рэчы ці спяваць прыгожыя песні. Праз творчую працу чалавек мусіць сам мяняцца ў лепшы бок. І менавіта такая задача мусіць быць для сістэмы дадатковай адукацыі стратэгічнай.

Гаварылася і пра тое, што не ўсе, хто ўпаўнаважаны прымаць рашэнні на дзяржаўным узроўні, усведамляюць эканамічны эффект культуры ўвогуле і культурнай адукацыі ў прыватнасці. Калі са школьных праграм

Рыхтуючыся да інтэрв'ю з гэтым артыстам, я разумела: загадка выдумляць пытанні, планаваш гутарку — бессэнсоўна. Адным трапным словам ён можа павярнуць яе ў нечаканае, але цікавае рэчышча. Я даўно ведаю заслужанага артыста Рэспублікі Беларусь Мікалая ЕМЯЛЬЯНАВА, і мне заўсёды падаваўся рух яго думкі, імпаанавалі манера зносінаў, тонкі гумар і іронія. Ну а галоўнае, і што трэба напісаць "па-першае", — захапляе яго стаўленне да тэатра.

Зараз, калі тэатр спрабуе новыя формы, калі тэхнічныя сродкі дазваляюць стварыць найбольш поўную карціну таго, што адбываецца на сцэне (чаго не зробіш дзея гледача, якому хочацца бачыць у тэатры рух "у нагу з часам"), акцёр можа "распабіцца". Так можа падацца неспрактыкаванаму гледачу і недастаткова насведчанаму артысту. Мікалай Генадзьевіч мае і досвед, і густ, і чалавечую ды акцёрскую годнасць, і ўнутранае чуццё, якое не дазваляе выпасці з творчага працэсу. Яму ўдаецца "ўпіскацца" ў любую форму, ён арганічна існуе ў любым жанры драматургіі, яго вобразы (больш за 70 роляў) яркія, завершаныя і выклікаюць непадробную цікавасць публікі. Але што, на мой погляд, з'яўляецца самым каштоўным — ён захаваў да тэатра тое асаблівае "запаветнае", трапяткое стаўленне, якое сыходзіць з нашых "храмаў Мельпамены". Балюча для даўніх іх служыцеляў і зусім наадварот для тых, хто прыйшоў сёння.

— Якія павевы не ўзніклі б, як ні спрабавалі б яго "асучасніць", тэатр ужо створаны, існуе, і з гэтым трэба лічыцца. Адзінае, што можа змяняцца — тэхнічныя сродкі, неабходныя для стварэння спектакля. А сутнасць — ранейшая. І ўсё роўна ў цэнтры дзейства — чалавек: і па адзін, і па другі бок сцэны.

— Цяпер шмат кажуць, што мастацтва, і тэатр у прыватнасці, павінна выхоўваць...

— Так катгарычна не ставіў бы пытанне. Маё цвёрдае перакананне, што тэатр павінен падухоўваць да разваг, абуджаць пачуцці. На жаль, праз рэпертуарнае палітыка наўпрост залежыць ад фінансаў, мы імкнемся больш зарабіць — нялёгка ж выжываць, калі тэатры існуюць на мізэрныя грошы. У выніку, рэжысёры вымушаны ставіць "касавыя" спектаклі, а артысты — асабліва шкада маладое пакаленне — не маюць магчымасці граць у добрым матэрыяле. Хоць, чаго прыхоўваць, ёсць рэжысёры, якія з задавальненнем ставяць на патак нізкапробныя п'есы, што могуць абудзіць толькі жаданне ўзяць спойчак піўка ды, які цяпер кажуць, "распабіцца". Распабіцца, вядома, трэба, але хацелася б на сцэне бачыць камедыю вясёлую, а не пошлую, каб, можа, нават убачыць сябе і зразумець, як не варта жыць. Вось у гэтым выхаваўчы ёнс тэатра.

— Атрымліваецца, вы верыце ў тое, што тэатр можа змяніць тых, хто прыйшоў у яго сцэны?

— Нават павінен! Выходзячы з залы, у гледача мусяць з'явіцца жаданне стаць лепш, нешта змяніць у сваім жыцці або ў нейкай сітуацыі. Тыму часам і трапілеш у тупік ад вывару сённяшняга рэпертуару. Вось што ставілі раней? Спектаклі пра жыццё, пра каханне, пра смерць, уршце. Ёта ж таксама велізарнае поле для разваг, усведамлення сябе і людзей навокал! Мы, маладыя тады артысты, "выцягалі" з сябе найлепшыя пачуцці і расказвалі гэта гледачу. Нас так вучылі. Цяпер жа дазволена ўзяць нейкую фрывольную сітуацыю і паўтары гадзіны разыгрываць яе, матывуючы тым, што, маўляў, гэта таксама жыццё! Ды

яшчэ і ствараць бачнасць велізарнай працы над ролямі!

— А на чым вучыліся? Як прыняў тэатр і ці прыняў адроз?

— Пасля заканчэння Горкаўскага тэатральнага вучылішча з яшчэ трыма аднакурснікамі паступіў у Пензенскі тэатр. Усведамленне таго, ці прыняў тэатр, прыйшло значна пазней. Можа, толькі цяпер я зразумеў, што прыняў-такі — адроз атрымаў галоўную ролю ў спектаклі "Валянцін і Валянціна" па п'есе Міхаіла Рошчына. Вось дзе я зразумеў, што ў тэатры ўсё інакш, не так, як у вучылішчы. І паціху, маленькімі крокамі, як быццам з заплюшчанымі вачыма ідзеш, намацоўваліся

дачом, якога трэба паважаш і любіць. А для сваіх любімых хіба мы не жадаем толькі самага лепшага? А з іншага боку, для артыста тэатр — яго дом. Але нават дома часам бывае некамафортна, няўтульна. Скажам, я не разумею, як можна ў закулісе пускаць чужых людзей (нават на экскурсіі), бо так разбураецца таямніца. Тут, за кулісамі, пануе асаблівы дух, тут нараджаецца іншае жыццё, тут пануюць свае законы, якія ніколі не страшчяць сілу, які ні спрабавалі б іх змяніць. Можна нешта змяніць на пэўны час, але ўсё вернецца на кругі свая, таму што тэатр валодае асаблівай мистычнай зваротнай сілай — і тады сцеражыся! Я пры-

я. А потым адчуванне... знікла! Быў заняты ў спектаклях, працы ставала, вялікай, сур'ёзнай. Але так бывае: я апынуўся ў стане прастрасці, відаць, адбылося перааэснанне, уласцівае чалавеку з часам, і мяне раптам стала нецікава. Затое пацягнула да прыроды, звыры ды птушкі былі мне лепшымі сябрамі. А потым надыйшоў "чорны" дзень: мяне прызначылі дырэктарам тэатра...

— Чаму ж так змрочна?

— Я займаўся не сваёй справай! Прасілі "падырэктарстваваць" год, пакуль знойдуць кандыдатуру, а зацянулася ўсё на сем гадоў! Але няма ліха без добра: я набыў сябра! Адчуванне сяброўства вельмі важнае, і вось калі з'явіўся чалавек, гэта быў мой тагачасны намеснік Яўген Рыжко, я зноў стаў з'яўжацца вуліцу, людзей, тэатр, зноў стаў "хуліганіць" на сцэне... Потым убачыў, што жыццё прамінае. "А для чаго ўсё гэта было тады?" — задаўся пытаннем. А проста так! Для таго, каб з'явіўся сябра!

— Я ведаю вас без малага трыццаці гадоў і ўсё чуо слоўца "хуліганіць". Толькі цяпер зразумела, што гэта значыць! Божая іскра, якая ёсць у вас!

— (Смяецца.) Яна недзе там, у галаве, увесь час успывае!

— Гэта талент? Дарэчы, а як ставіцеся да славы, вядомасці?

— Ты не павяршы! Я сціскаюся ўнутры, нават менш ростам раблюся, вельмі саромеюся! Ніколі нідзе не выступаю, ты ж ведаеш.

— Ведаю. Проста думала, можа, дзе-небудзь унутры гэта вас неж падганяе...

— Не. Перашкджае. Я ўвогуле не люблю ўсё гэтыя прадстаўленні артыстаў, экскурсіі па тэатры... У тым жа, паўтарыся, ёсць таямніца, сакрамент. Жыццё артыста павінна быць схаваным ад лішніх вачэй, не павінна выстаўляцца напакат. Для гэтага ёсць яго творчасць.

— Як бачыце будучыню тэатра?

— Хацелася б, каб ён не згубіўся. Строчаецца, скажам так, спецыфіка яго, самабытнасць. Ходзяць сюды, як у канцэртную залу, а для тэатра гэта — смерць, бо ён павінен дыхаць па-свойму, адмыслова, пачынаючы ад гардэрба, білецёраў і заканчваючы артыстам, што рыхтуюцца выйсці на сцэну. Сюды не ўрываюцца, а заходзяць з глыбокай паваягі. Я, вядома, разумею, што ўсё ў свеце змяняецца, мы павінны рэзвівацца, але ж прядумайце што-небудзь, каб не кранець душ тэатра! Павінен быць дзесьці астравок шчырасці, і няхай ім застанеца тэатр. І можа быць, сучасным з'яўляецца тэатр, які вяртаецца да вытокаў, дзе Астроўскі ў джаракцях і касцюмах XIX стагоддзя, дзе пачуцці чатліва жыцьця, чыстыя і вострыя! І годнасць — гэта галоўнае, што павінна быць у тэатра!

— Вы чалавек веруючы?

— Не хаджу ў царкву, ды лічу сабе веруючым. Тут, у душы нешта ёсць.

— А вы скажыце...

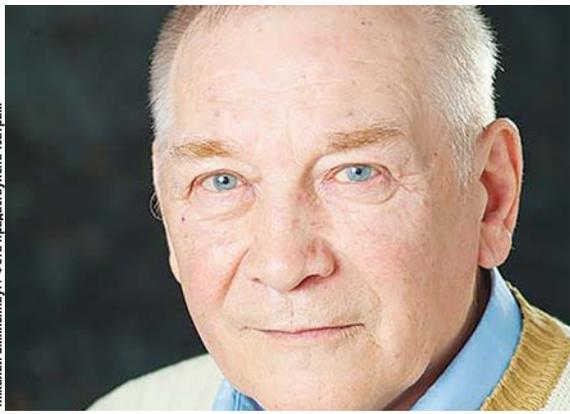
— Так, я да гэтага іду...

Пасля інтэрв'ю Мікалай Генадзьевіч сказаў: "Не забудзь напісаць, што я жыў і любіў!" Сабачкі, кошкі, качкі ў парку, не кажучы пра вагону, якая штодзень праводзіць яго да тэатра, — адны з галоўных персанажаў у ягоным жыцці... Калі едзе па прадне ў транспарце, часта можа наубачыць з акна чалавека ў кепцы, трохи скаванага, які быццам ён і праўда чагосьці саромеецца. Спыніўся каля дрэва, папес у кішэню, які аднекуль прыбегла котка, з удзячнасцю пазірнуўшы, пачала есці... А ён працягнуў свой шлях. Мала каму прыйдзе ў галаву, што ідзе Артыст. Ідзе ціхенька, назіраючы, убаючыся для акцёрскага багажа, здавалася б, нават паветра...

Жана ЛІТВІНЕНАК

Гродна

Само паветра ў акцёрскім багажы!



Мікалай Емяльянава. Фото працастаўлена тэатрам

Нельга разбураць тэатральную таямніцу

цаглінка, па якіх складалася роля... І атрымалася! А вось потым пайшлі Дастаеўскі, Чэхаў, Горкі — школа, шуканні, спробы. Мяркую, мне пашанцавала, што на такім выдатным матэрыяле тое адбылося.

— А калі зразумелі, што вы — акцёр?

— У нас на курсе быў рэжысёр Віктар Сімакін, потым ён служыў у гродзенскім тэатры. Ён мяне церабіў, церабіў, лісты пісаў... А я, трэба сказаць, сем гадоў ужо ў Пензе. І вось Сімакін, а разам з ім Уладзімір Мішчанчук і Уладзімір Караткевіч (у тая гды дырэктар і галоўны рэжысёр у Гродне) прыехалі на мяне паглядзець. Я ім спадабаўся, а паехаў у Гродна з адчуваннем, што, мабыць, усё ж такі ўжо артыст. Віктар Сімакін паставіў спектакль "Стары дом" і... знік з горада над Нёманам — з'ехаў на павышэнне кваліфікацыі да Марыя Кнэбель, а я застаўся.

— "Кінуў" ён вас...

— "Кінуў", так! (Смяецца.) Але прыйшоў рэжысёр Шалыгін, і я трапіў у "Вішнёвы сад". Так паволі, спектакль за спектаклем, прыглядаючыся да іншых артыстаў, спрабуючы адно, другое... Азірнуўся — а жыццё прайшло! Непрыкметна...

— Якую высоўваюць мы з вамі зрабілі! Для артыста жыццё — гэта яго праца, яго ролі, яго тэатр. А сённяшні тэатр — ваш?

— Ты балючыя пытанні задаеш! Правакацыйныя! Я ўсё жыццё адслужыў тут, і хацелася б, каб гэта быў мой тэатр... Што мне думаецца? Усё, што я кажу пра рэпертуар, тычыцца і нашага тэатра. Нельга ісці на павядку гледаць, які гатовы плаціць грошы за таньня камедыі. Кожны дзень акцёр павінен выходзіць на сцэну дзеля сур'ёзнай гаворкі з гле-

даваў рэжысёра Мадста Абрамава. Уваходзім мы з ім у тэатр і, не змаўляючыся, здымаем шапкі. А як зараз уваходзяць у тэатр і ходзяць у ім? Ёта недзе ўнутры павінна быць. Выхаванне, стаўленне, падырхоўка да спектакля, паводзіны на сцэне, шмат умоўнасцяў...

— На шчасце, у вас няма падставы бяліцца яго зваротнай сілы. Тэатр, безумоўна, ваш! Яго гісторыю стваралі вы і вашы сябры-калегі, выдатная труппа, якая захавала традыцыі, любоў і прызнанне гледачоў! Ці маеце любібыя спектаклі?

— Ёта добрыя, сур'ёзныя спектаклі: "Вішнёвы сад", "Заўтра была вайна" — іх шмат...

— Не магу не задаць пытанне аб несыграных ролях...

— Былі такія, вядома... Ужо няма, бо цяпер гляджу на сітуацыю і разумею, што, напрыклад, Караля Ліра ўжо не змагу, не сыграю... Фізична цяжка роля... Булгакава сыграць хацелася. Не важна што, бо люблю Булгакава. "Майстар і Маргарыта" проста захапляе. Ётае каханне... Мой любімы раман! Азавала які, а Бегамот! Ды ўсё ў мінулым...

— Калі гаворка пайшла "за жыццё", напрошваецца пытанне: кожны чалавек у нейкі перыяд задумваецца, для чаго ён прыйшоў у гэты свет...

— У сёмым класе я застаўся на другі год. Тады да нас прыйшла новая настаўніца літаратуры, і я ўроку я прачытаў Маякоўскага. Яна сказала: табе трэба ісці ў тэатральны гурток. Я пайшоў. Затым у войску працягнуў, потым паступіў у тэатральнае вучылішча. Адроз. Сам. У тэя гды ў мяне з'явілася адчуванне, што я ведаю, чаго хачу, для чаго

21 сакавіка — Міжнародны дзень тэатра лялек. Паводле традыцыі, менавіта 21 сакавіка ў Магілёве ўрачыста адкрыецца XII Міжнародны маладзёжны тэатральны форум "M@rt.kantakt". Сярод 23-х спектакляў з васьмі краін свету — прэм'ера Магілёўскага абласнога тэатра лялек: "Сіняя-сіняя" паводле аднайменнага апаведу Уладзіміра Караткевіча. Паставіў яе галоўны рэжысёр тэатра Ігар Казакоў, які на зямовыя святы выпусціў у Мінску, у Беларускам дзяржаўным тэатры лялек, "Калядную гісторыю" паводле Чарльза Дзікенса. І хаця "К" пісала пра тую "Гісторыю" ў агульным аглядзе навагодніх казак (№ 3 за 2017 г.), гэты спектакль годны куды больш дэталевага разгляду.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Што здзіўляе асабіста мяне ў рэжысёрскай манеры Ігара Казакова, дык гэта непрадказальнасць — у лепшым сэнсе слова. Міннула стагоддзе назвала творчыя паўтары, што наўпрост вядуць да індывідуальнасці аўтарскага почырку, навуковым тэрмінам — "варыятыўнасць мыслення". Нічога заганага ў гэтым няма — наадварот, майстар не толькі выпрацоўвае, але і замацоўвае свае знаходкі, ствараючы безліч іх варыятыўных паўтараў: была, да прыкладу, "Мадона ў зялёным", а з'явіцца — у ружовым, блакітным, чырвоным. У Казакова — не так. Кожная наступная праца — з нейкімі ўсё новымі рэжысёрскімі хадамі, прядумкамі, нечаканымі паваротамі. Ён увесь час рухаецца наперад — і пры гэтым быццам у розныя бакі. І не таму, што, маўляў, шукае "выйсце з лабірынту". Проста для кожнага спектакля знаходзіць адметны падыход, "свой" не толькі срод ранейшых прац рэжысёра, колькі менавіта для дадзенай, з-за чаго бзе цяперашняга сцэнічнага аблічча ўявіць узяты рэжысёрам драматургічны ці літаратурны матэрыял ужо немагчыма. Толькі за апошні час Ігар

Сярод беларускіх спектакляў, якія будзць прадстаўлены на XII Міжнародным маладзёжным тэатральным форуме "M@rt.kantakt" у Магілёве, заўважым і два паказы (24 і 25 сакавіка) адной з творчых прац Дамітрыя Багаслаўскага — гэтым разам, у якасці не акцёра ці драматурга, а пастаўшчыка. Спектакль паводле п'есы "Саха, вынесі смецце" ўкраінскага драматурга Наталлі Варажбіт стаўся яго рэжысёрскім дэбютам — і адначасова "дэбютам" адкрыццём Камернай сцэны Беларускага дзяржаўнага маладзёжнага тэатра (пра гэта — у "К" № 13 за 2016 год). Цікава, што прэм'ера адбылася акурат напярэдадні леташняга "M@rt.kantakt". Зміцёр паспеў за гэты час паставіць яшчэ адзін спектакль у родным Маладзёжным — "DreamWorks" паводле аднайменнай п'есы расійскага драматурга Івана Вырыпаева. Пра "DreamWorks" і пагарыш — тым больш, што ёсць з чым параўнаць: Рускі драматычны тэатр Літвы некалькі разоў з'явіўся ў Мінск сваю сцэнічную версію п'есы.

Надзея БУНЦЭВІЧ

У тур са сваім
журналістам

Напярэдадні 8 сакавіка супалі жаданні мясцовых уладаў — зрабіць падарунак жанчынам Ганцавічаў у выглядзе мерапрыемства з удзелам папулярных выканаўцаў — і Беларускага дзяржаўнага ансамбля “Песняры” — даць канцэрт у горадзе, дзе ён даўно не выступаў. Так карэспандэнт “К” выправіўся працягнуць цыкл “У тур са сваім журналістам”. Названы калектыв са студэня “катае” па Беларусі праграму “Лепшыя песні на ўсе часы”. У ёй гучыць і нямала прэм’ерных кампазіцый, але часам гурт ідзе на сустрэчу “папрабаваннем” і трансфармуе яе ў бок большай “пазалоты”, калі цэнтральнае месца займаюць хіты мінулага (расійскія ж ваяжы БДА на іх і будуцца — “свежачкі” там прапануюцца дазавана).

Алег КЛИМАЎ, Мінск —
Ганцавічы — Мінск /
Фота аўтара

Агульны збор “трупы” быў прызначаны на 9-ю раніцу ля офіса “Песняроў”. Паўгадзіны спатрэбілася на загрузку аўтобуса апаратурай, інструментамі, касцюмамі і, уласна, гастрольным складам. Зробленае на дарогу фота і — “гоу ту” Ганцавічы. На ўкраіне Мінска падхапляем духавіка Аляксандра Жыха — зараз канцэртная брыгада ўкамплектавана цалкам. Па левую руку ад мяне, праз праход, сядзіць адзін з апошніх набыткаў ансамбля, Ігар Дударчык, — таленавіты спявак, між іншым, не мае музычнай адукацыі, але, што называецца, вырас на творчасці “Песняроў”.

— **Прывіты ўжо да кавага ляду існавання?**

— Я з мінулага лістапада ў ансамблі. І адрозжэ акунуўся ў яго раз’ездзі. Спачатку было вельмі страшна: звычайны хлопца са Слоніма апынуўся ў такім калектыве, спявае такія песні... Мне падабаецца ездзіць з горада ў горад у аўтобусе, спаць у ім, есці. Можна, калі ў мяне з’явіцца жонка і дзеці, я буду інакш глядзець на гэтыя рэчы. Але сёння — кайфу!

— **Пэрсанальнымі фанатамі абзавяліся?**

— Ну, вы спыталі!.. Я ў эйфарыі проста ад зносіў з любой публікай, бачу, як яна рэагуе на маё хваляванне, адчуваю, што яна сваёй рэакцыяй як бы падбадзёрвае мяне. Ніколі не забуду прыёму, які зладзілі нам масквічы на нядаўнім канцэрце ў Доме саюзаў. А ў родным Слоніме ў мяне літаральна дрыжэлі калені, а стук сэрца быў, напэўна, гучнейшым, чым удары палачкаў па барабанах. Толькі дзякуючы гледачам, іх добразычлівым флюідам, я выйшаў са ступора.

Стрэх ад непазбежных нязручнасцяў пры такіх перасоўваннях ў часе і прасторы пакуль яго ашчэ не накрыву, каб потым адпусціць і перарадзіцца ў шматтадавую,



Калектыв ансамбля «Песняры».



Гледачы ідуць у ГДК слухаць “Лепшыя песні...”

“Песняры”: тур па крузе

Святочныя гастролі дзяржаўнага ансамбля — з імбрыкам, аншлагам ды адкрытымі гутаркамі



Канцэрт...

хоць і прыемную, але рудіну. Іх ён цяпер не заўважае, і на маю вялікую просьбу — падзяліцца цяжкасцямі такога побыту (кепскія “аргі”, імбрыка не дапытваешся, разбураныя дамы культуры, публіка — не асабліва каб), Ігар сказаў: ні з чым падобным не сутыкаўся. “У Расіі сустракаліся шмат у чым “забітыя” ДК, а нашы, нават калі яны патрабуюць рамонт, усё адно падтрымліваюцца ў больш-менш добрым стане”.

Зразумейшы, што крытыкі не дачакаюся, перасаджаюся насупраць дырэктара-мастацкага кіраўніка і клавійніка “Песняроў” Рамана Козырава, які тэму імбрыка раскрывае далей.

Ведаюць дакладна, хто іх адрасат

Імбрык ансамбля на ўсялякі вылазак возіць з сабой! З’яўляючыся калектывам дзяржаўным, гастралое (выконвае фінансавы план, дачынае па 50 — 60 толькі сольных канцэртаў у год) ён пастаянна з перапынкам на адпачынак. Зрэшты, часам музыканты вырываюцца з яго, калі выпадае выгадны ды прэстыжны канцэрт. Натуральна, што Беларусь каманда праехала з канца ў канец, мякка кажучы, неаднаразова. Тым не менш, у нас яна паранейшаму запатрабаваная, жаданая, і недзе раз на два гады вяртаецца з выступамі ў той ці іншы населены пункт.

— А з Бабурыскам чамусьці ўжо даўно не складалаецца, — кажа Козыраў пра сёлетнюю культурную сталіцу

Беларусі. — Чакаем запрашэння. А наогул, мы і самі высвятляем становішча на месцах, прапануючычы сябе. Тыповая канцэртная схема: запрашэнне — прапанова.

Але “лісты шчасця” ў прафсаюзныя арганізацыі (маўляў, “пасадзейнічайце, калі ласка, у набыццi вшымы жыхарамі білетаў на наш выступ”) ансамбль ніколі не адпраўляў. Ён займаецца рэкламай, не пакідаючы арганізатару сам-насам з “праблемай” продажу білетаў, прасоўваючы свае канцэрты праз сацыяльныя сеткі, тэлебачанне, радыё, друкаваныя СМІ. Разуменчы, што цяперашняе матэрыяльнае становішча лідэраў такога, што выступаюць рэальныя цэнтрнік — справа бесперспектыўная, гурт (у шкоду сабе) аддае арганізатарам большую, чым некалькі гадоў таму, частку выручкі.

А галоўнай “праблемай” у дзейнасці “Песняроў” Раман Аляксандравіч лічыць тое, што ансамбль, згодна з заканадаўствам, абавязаны трыццаць пяць працэнтаў з прыбытку адлічваць у выглядзе падатку дзяржаве (а значную яго частку “з’ядоць” транспартныя выдаткі). Музыкант мяркую, што, па меншай меры, знакавыя артысты (статусныя, што маюць званы) павінны мець у гэтым сэнсе нейкія льготы, бонусы.

— Нават прымаючы ў разлік, што мы атрымліваем

— Хто б што ні сцвярджаў пра сённяшніх “Песняроў”, для мяне важна, што ёсць тыя, хто падхапіў мулявінскі сцяг і з гонарам яго нясе! — з хваляваннем прамаўляе Ірына Аркадзьеўна. — Ніхто не вечны, і ў гэтым ансамблі таксама, але пераёмнасцю пакаленню ён вылучаецца, уманнем захоўваць традыцыі, шукаць і ўвасабляць новае. Значыць, гэта і ёсць сапраўдныя “Песняры”. І дзякую вам, не, нашай газэце “Культура”, што вы гэта разумееце!

Пераходзім да складанасцяў у працы ГДК. Спандарыня Гурская адзначае, што з кожным годам становіцца ўсё цяжэй прыцягнуць гледача на мерапрыемствы, якія праводзяцца тут. Задагайцеся з трох разоў, у чым прычына гэтага? Дастаткова першага, праўда? У мінулым годзе з-за гэтага тут сарваліся восем выступоў.

— Усім установам культуры трэба здолец ператрымаць гэтую сітуацыю, калі людзям часам не да платных забаў, — дзеліцца дырэктар. — І дзякую тым артыстам, якія ідуць нам на састанкі, калі справа тычыцца аплаты іх працы, што дае ГДК вялікую магчымасць для маневравання ў галіне ўласнай цэнавай палітыкі. Такія выканаўцы дапамагаюць нам жыць. А ёсць іншыя, якія могуць у сваім райдары ўказаць гатунак кавы, па якім трэба будзе паехаць у суседні горад. Але чым больш улюбоўны народом спявак, тым ён прасцейшы. Як Пётр Елфімаў, напрыклад, або Саша Нема, Улада.

Гадзіны за паўтары да канцэрта музыканты правялі саўндчэк. Кожны з вokalістаў разарэў горла адной з песень, у артыст ён саліруе, прапелівалі артысты і “акордам”. Інструменталісты павядзьмарылі ў сваім “цэху”. Пераапраананне, індывідуальная “медьтацыя” і... Зала ГДК сапраўды была запоўненая, у асноўным, прыгожым полам. Але і менш спакуслівыя прадстаўлены ў ім быў. Адкрыў імпрэзу ансамбль скрыпачоў Ганцавічскай дзіцячай школы мастацтваў — краса і гонар горада. (Яшчэ на рэпетыцыі “Песняры” добразычліва слухалі “разарэў” і вымавілі некалькі ўхвальных і па-сапраўднаму цёплых слоў у адрас юных калег). Пасля нумароў навуэнчаў стартаваў БДА — са шлягера “За паўгадзіны да вясны”. У далейшым калектыв змешаў у праграме, заўяленая ў Ганцавічах як “Новыя песні і любімыя хіты”, творы свежыя (як, скажам, “Цячэ рака” Аляга Жукава) і “залатыя” (яны

усё ж перажалі — “Касіў Ясь канюшыну”, “Будачнік”, “Каханне”... “Белоруссия”, дарчы, не прагучала). Вёў канцэрт, знаходзячыся за клавійнымі і часам каментуючы тое, што адбывалася на сцэне, Раман Козыраў. Да прыкладу, прадставіўшы паасобку кожнага ўдзельніка гурта і даўшы ім прадэманстраваць іх майстэрства сольна. Ці — прапанаваўшы гледачам флэшмоб: сумеснае выкананне “Купалінікі” — акцыя прайшла “на ўра” з абодвух бакоў. Завяршыў вечар актуальны напярэдадні свята “ба-явік” — “Нашы любімыя”, пасля заканчэння якога публіка ізноў паднялася з крэслаў і пад бурныя апладысменты ўзнагародзіла музыкантаў крыкамі “Брава!” і “Біс!” Затым яшчэ некалькі хвілін пайшло на сэлфі, уручэнне кветак, аўтографы, прызнанні ў любові да мастацтва “Песняроў” і словы падзякі ў адказ. Грымёрка, гарбата, павольны абмен рэплікамі пра выступ, разважанні Ігара Дударчыка пра тое, што ў бліжэйшай паўзе паміж выездамі яму трэба было б падлячыць звязкі. Кіроўца экспрэса Леанід паведамаў мне, што, на яго думку, у адрозненне, дапусцім, ад калектыву Валерыя Лявончыева, які ён калісьці перавозіў, “Песняры” начыста пазбавіліся апломбу ды пафасу на роўным месцы.

■ ■ ■
Ад’язджаем назад. Хто-сьці дрэмляе, нехта мучыць айфоны пераліскай у інтэрнэце. Мы са спадаром Козыравым у гарачай дыскусіі ў чарговы раз ставім чарговую кропку ў рамане “Хто мае права называцца “Песнярамі” — за відэаочным перавагам перамагча аргументацыя Рамана Аляксандравіча. Канцэрты дырэктар ансамбля па СНД Святаслаў Чаруха распавядае пра тое, якім ён бачыць на сучасным этапе гастрольна-канцэртную дзейнасць БДА за межамі краіны: немагаварную ролю ён у ёй адводзіць падтрыманню і развіццю сяброўскага сувязі з замежнымі прадзюсарамі, менеджарамі, вядомымі выканаўцамі. Інфармуе і пра тое, што ўвоцень чакаецца выхад чарговага альбома “Песняроў”, а значыць, неабходна ўжо цяпер пачынаць будаваць стратэгію па яго раскрутцы, на прадзвіненні вялікага мінскага канцэрта, на якім будзе прэзентацыя гэтай работы.

Мінск, 22.00, праз чатыры гадзіны музыканты, адміністрацыяны і тэхнічны персанал пачнуць падцягвацца да сваёй студыі, а ў палове трэцяй ночы яны рушаць на Маскву, каб выступіць у Цэнтральным доме мастака...

3 "Курфр-радцы"

Юр'е на Асіповічыне

Абрад Юр'е (Юрай, Юры) праводзіўся на тэрыторыі Зборскага сельсавета Асіповічскага раёна 23 красавіка па старым стылі. Ён быў рэканструяваны супрацоўнікамі Вязейскага СДК і ўдзельнікамі народнага ансамбля "Вязанка", з дапамогай мясцовых жыхароў. Зараз Юр'е з'яўляецца быгуючым абрадам, праводзіцца штогод.

Каб не пататгалі коні або каровы!

Каб расло, каласавалася, спелым коласам налівалася!

Удзельніца: Падыходжу да варотаў Рая, дзівам дзіўлюся, Госпаду пакланюся. Даў бы ты, Гасподзь, і мне то жа, што ў цябе ў райскім садзе. Так бы ўсё цвіло і расло, разраслася і налівалася, анёлам на ўміленне, а людзям дзеля здзіўлення.

Песня "Выйду я на двор — бычкі бушуюць".

Удзельніца: Прыношу і я ахвяру святому Юр'ю (велькоднае яйка), бо маю рабую каровачку першы раз у поле выганяць. Як гэта яечка цэльнае і крутленькае, няхай мая скацінка будзе сытая і поўная.

Другая ўдзельніца: Ідзі, мая каровачка, на Юр'еву пасцель, на Мікалаву траву па вялікія ўдоі, па спорныя вярхі, па беля сыры, па жоўтыя маслы. Ні цірай, мая рабая кароўка, свайго малака ні на яким шагу: ні на ўрочным, ні на малочным, ні на падумным, ні на падвейным. Я з духам, Святае прачыстай, са сваімі рукамі па сырой траве расу збіраю, табе, мая каровачка, малака прыбаўляю.

Выконваецца песня "Вол бушуе, вянуць чы".

Удзельніца: Папрасілі мы ў Бога, каб было ў нас хлеба і малака многа!

Патанчым па расе — каб былі здаровыя ўсе!

Карагод "Карагод вялікі — вуліца малая".

Другая ўдзельніца: А мы Юр'еўскай расой памыёмся з табой,

Каб прыгожымі нам быць.

Каб здаровымі нам быць! (Збіраюць расу і мыюцца.)

Удзельніца: Пакачамся ў расе, каб вырасіці хутчэй!

(Дзеці качаюцца.)

Другая ўдзельніца: Папрасілі мы ў Бога, каб было ў нас хлеба многа!

Пакачаліся па расе — каб былі здаровыя ўсе!

Удзельніца: Мы не будзем сумаваць! Пачынаем танцаваць!

Танец "Нарэчанька".

Дзіцячы конкурс "Я граю джаз", што адбыўся ў Мінскім палацы дзяцей і моладзі — асабліва з'ява ў беларускай музычнай культуры. У ім бралі ўдзел салісты і ансамблі розных музычных школ мастацтваў сталіцы. Але як джаз заваяваў у Мінску маладую аўдыторыю?

У названым кірунку музыкант выхоўваецца як саліст, здольны ў любы момант "уліцца" ў калектыў. Кожны, хто пачаў засвойваць джазавы інструмент, спазнае праз тэхніку магчымасці яго разнастасці, навучаючыся па-

культура. Так і з'явілася ідэя выхаваньня маладых музыкантаў, якія змогуць выканаць і класічны джаз Лена Мілера, і ф'южн XXI стагоддзя.

Джазава мысліць

У згаданым Палацы дзяцей і моладзі з'явілася майстэрня музыканта ды педагога Васіля Коназа. Для пачатку быў абраны ўлюбёны ім кірунак традыцыйнага амерыканскага джаза кшталту мілераўскага аркестра. Так з'явіўся біг-бэнд пад кіраваннем Васіля Іванавіча, які граў сапраўдны "залаты фонд" гэтага кірунку. Прышлім педагогі па класках медных духавых, струнных і ударных інструментаў, пад-

дзе ўлічаны складнікі джазавага выхавання: школа — кансерваторыя (джаз-кафедра) — канцэртная дзейнасць. Менавіта ў такім рэжыме, як бачыцца, выхаванне юнага музыканта адбываецца найбольш плённа. Растоўна-Доне нездарма лічыцца адным з "джазавых" гарадоў Расіі: праходзяць дзіцячы і дарослы міжнародны джазавы фестываль, існуе ўнікальная аўтарская метадыка навучання джазу. Тут вырастаюць выканаўцы — барабаншчык Роберт Галсцяц, бас-гітарыст Ігар Убілава, піяніст Міхаіл Беланаў...

Тут, у Мінску, у Васіля Коназа вырастае і ўдзуджана джаз-студыя, якая, вядома, імкнецца вырасці да ўзроў-

У адзінае цэлае

За многія гады працы ў Васіля Коназа сфармавалася правіла: ён шукае і запрашае маладых таленавітых педагогаў, якія жадаюць зрабіць свой унёсак у джазавую культуру нашай музычнай супольнасці. Педагогі з розных школ складаюць адзінае цэлае: яны падбіраюць джазавы рэпертуар для маладога выканаўцы, адзначаюць яго творчую дынаміку. "Вядома, дзеям няпроста граць джаз, калі яго "на слыху" не так і шмат. Ім патрабуецца час для таго, каб слухацца і палюбіць гэтую музыку ўсёй душой, прывыкнуць да гучання джазавых гармоній, а таксама прывыкнуць да сцэны і поўнай залы", — лічыць выкладчык па класе бас-гітары Пётр Каліноўскі. "Хочацца, каб у дзіцячай музычнай школе вывучалася, напрыклад, джазавае фартэпіяна! Бо менавіта па нашым прадмеце ёсць вялікая колькасць дапаможнікаў айчынных аўтараў, напрыклад, Юрыя Чугунава", — дзеліцца выкладчык па класе фартэпіяна Настасся Багалюбская.

Джаз-правілы



Выступаюць выхаванцы Васіля Коназа.

рагельна не толькі ўласна джазавы грамадзец, але і спазнаючы музычную культуру наогул. Мо таму джаз і славіцца адкрыццямі? Прынамсі, арганізатар і нязменны натхняльнік конкурсу Васіль Коназ лічыць, што джаз як дэмакратычная музыка здольны згуртаваць людзей, падарыць ім тую эмоцыю шчасця, задавальнення, якіх так не хапае ў паўсядзённым жыцці.

Нараджэнне ідэі

Калі на нашай музычнай прасторы панавала папулярная эстрада, мелодыі трубаў захапіліся джазавай музыкай, якая неслы іншы музычны код. У Амерыцы да таго часу ўжо сфарміраваліся багатыя джазавыя традыцыі, гісторыю джаза напісалі знакамітыя Дзюк Элінгтан і Луі Чарлі Паркер, і Бэнні Гудман, і Дзюк Элінгтан... Так, тая заакаянская музыка натхняла выканаўцаў. Але яны таксама добра імправізавалі на сцэне і пісалі ўнікальныя творы. Не дзіўна, што біг-бэнды ствараліся бы "па ўзмаху чарадзейнай палачкі"... Расла і мацнела маладая прагрэсіўная джаз-

цянгуліся і дзеці. Ну хіба ж не цікава адчуць сябе джазістам: ведаць, як нараджаецца тэма, "раскручваецца" імправізацыя... Практычна ўсе педагогі былі класічнымі інструменталістамі, а для таго, каб граць джаз, трэба было вучыцца джазава мысліць! Васіль Іванавіч прыдумаў сістэму навучання школьніка, дзякуючы якой дзіця, якое прыйшло "з вуліцы", магло праць пару заняткаў "сесці ў аркестр". А значыць, ведаць ноты, рытмы і працягласці... Сапраўды, патрэбны немалы энтузіязм, цягліцкасць і вынаходлівасць, каб граць джаз з дзецьмі... Але гэта атрымалася!

Закіпае энергія

Конкурс "Я граю джаз" задумаўся Васілём Коназам шмат гадоў таму як штогадовае канцэртнае пляцоўка для маладых талентаў. Правобразам задумы выступіла знакамітая растоўская Джазава школа імя Кіма Назарэтава,

но школы. З'явіўся Дзіцячы ўзорны джаз-аркестр, у якім граюць выхаванцы Палаца дзяцей і моладзі.

Васіль Іванавіч сабраў вельбазную калекцыю пласцінак, царпер яны сталі рарытэтам, а таксама літаратуру па гісторыі выканаўцаў джаза, партытуры, многія з якіх Коназ аранжыраваў для дзіцячага бэнда. У пошуках метаду вывучэння педагогічны вопыт многіх краін, у тым ліку Вялікабрытаніі. Цэлы год хлопцы рыхтуюцца да конкурсу: рэпетыруюць аркестравыя п'есы, сольныя нумары з лепшых джазавых калекцый. Тут і Чарлі Паркер, і Бэнні Гудман, і Дзюк Элінгтан... Не так даўно былі арганізаваны майстар-класы па імправізацыі. І хаця хлопцам імправізаваць складана, ды ўсё ж яны атрымалі імпульс да творчасці... Ці да стварэння сябе ў джазе.

"Калі граеш з дзецьмі джаз, бачыш, як "іскрацца" іх

Не пакідай мяне

(Заканчэнне. Пачатак на старонцы 11.)

дай, не ра-ці- дай і сён- ня і заў-

св- ды. Даз-воль, як // св- ды.

У Віцебскай абласной філармоніі адбыўся ўжо другі канцэрт джазавай музыкі — частка папулярнага джазавага цыкла "Mitsenko-project".

Для віцебчан джаз — важная частка музычнага жыцця, бо яшчэ ў часы СССР горад над Заходняй Дзвіной быў адным з нямногіх гарадоў, у якіх праводзіўся джазавы фестываль. Не дзіва, што падчас выступлення быў аншлаг. А мо гэтаму пасадзейнічаў фармат правядзення — джаз-кафе?

Б'тым разам на сцэне была створана асабліва атмасфера рэтра-рестарана з барнай стойкай і бармэнам за ёй, а ў перапынку гледачы мелі магчымасць пакаштаваць каву і

Імпрэві-пятніца



Пачас канцэрта ў філармоніі.

пазнаёміцца з гісторыяй джаза ў фае. На самім жа канцэрте былі прадстаўлены кампазіцыі сусветна вядомых аўтараў. Публіка прастаяла знакамітую "I love you, baby" разам з салісткай Вольгай Бордак, апладзіравала яскравым гукам Дзюка Элінгтана, расслабілася пад задуменную музыку Аляксея Папова.

Лідар праекта Уладзіслаў Міцэнка кажа, што ідэя ства-

рэння праекта належыць дырэктару філармоніі Алене Падалян.

— Склад жа гурта толькі падараны, трэба навучыцца "адчуваць" адзін аднаго — і толькі потым на канцэрте загучыць сапраўднае імправізацыя. Тым больш яна цікавая слухачам другога веку. Усё залежыць ад таго, з якімі эмоцыямі граеш музыку, — кажа Уладзіслаў.

Міцэнка — класічны музыкант. "Джаз для мяне — склад душы, і неад'емнай яго часткай з'яўляецца імправізацыя, свабода ў чыстым выглядзе, — разам з тым жа ён. — Але з задавальненнем успрымаю любыя стылі: фанк, поп-музыка... Адухоўлены нашым бас-гітарыстам (Аляксей Папоў), мару "прымерць" на сабе ролю кампазітара. Мне натхняе кантакт з публікай.

Што да планаў на будучыню, Уладзіслаў Міцэнка хацеў бы праводзіць падобнага кшталту канцэрты (сярод удзельнікаў бэнда яшчэ і ударнік Аляксандра Кланюк) дзесці раз на месяц. І, безумоўна, пятніца — лепшы дзень для джаза перад уік-эндам.

Дар'я САВЕЛІВА
Віцебск



Партфолія конкурснай праграмы "Мяцеліца-2017". Фота Алены ПІШКЕВІЧ.

ларусаў ёсць не толькі полька-скакуха, а і полька дробненькая, "соўгалка"...
"Мяцеліца" — гэта адзіны ў краіне конкурс, што ладзіцца як грамадская ініцыятыва на валандзёрскіх пачатках. Канечне, ёсць шмат праблем, і ў асноўным яны ўпіраюцца ў наяўнасць памышкання і грошай.

Рух "Берагіня"

Пачыналася ж "Мяцеліца" з ініцыятывы этнахарографіка Міколы Козенкі, аўтара ідэі "Мяцеліцы" і Рэспубліканскага фестывалю фальклорнага мастацтва "Берагіня", які "К" неаднойчы асвятляла. Рыхтавацца да "Берагіні" гурту трэба сур'ёзна: збіраць мясцовыя варыянты танцаў, засвойваць пластыку рухаў (а яна ў традыцыйных танцах адрозніваецца ад сцэнічных варыянтаў). Таму, з'ездзіўшы на конкурс, гурт часцей за ўсё працягвае займацца традыцыйнымі танцамі: столькі сіл укладзена! Ды падабаецца!

"Настройка" на пераемнасць

Танцавальныя традыцыі: "Мяцеліца" засведчыла...

(Заканчэнне. Пачатак на старонцы 1.)
Погляд журы і арганізатараў

На думку арганізатараў, гледачоў, а таксама саміх удзельнікаў, эксперты працэвалі прафесійна, зладжана, адзінадушна. У конкурсе перамаглі самыя выбітныя танцоры з тых, што прыехалі на свята танца.

Сябра журы, этнакультуралаг Любоў Сівурава адзначыла, што "Мяцеліца" забяспечвае пераемнасць танцавальнага мастацтва ўжо тым, што ў конкурсе ўдзельнічаюць тры пакаленні танцораў. Мясцовую танцавальную культуру дэманструюць нават самыя маладыя удзельнікі. Яны энергічныя, можа падацца, што робяць занадта рэзкія рухі, але застаюцца ў межах традыцыі. З гадамі дзеці вышталююцца, іх пластыка становіцца больш стрыманай. Таму журы глядзела не на тое, хто вышэй скачыць, а чыя манера рухаў найбольш адпавядае традыцыйнай.

Любоў Сівурава 12 гадоў выкладала менеджмент ва ўніверсітэце культуры і мастацтваў, таму пракаментавала і некаторыя арганізацыйныя аспекты мерапрыемства: "Мяцеліца" — ярсквы прыклад недзяржаўнага этнакультурнага праекта. Шкада, што на мерапрыемства не завіталі ні прадстаўнікі Міністэрства культуры, ні кафедры харэаграфіі і менеджменту сацыякультурнай дзейнасці БДУКІМ. Праўда, ад кафедраў харэаграфіі ўдзельнічала некалькі студэнтаў".

Любоў Сівурава выказала некалькі прапановаў для будучых конкурсаў: на такую вялікую колькасць праў трэба некалькі складаў журы, у ідэале — па адным на кожную ўзроставую групу. І можна было б пачаць фармаваць кола зацікаўленых у конкурсе медыя, усталяваўшы нейкую ўзнагароду за лепшае



асвятленне мерапрыемства. І, можа, спрэчная думка, але мне здаецца, трэба спрабаваць вывядзіць конкурс на самаакупнасць: каб і ўдзел, і наведванне былі платнымі.
Аўтар ідэі конкурсу "Мяцеліца" Мікола Козенка адзначыў, што пераемнасць мясцовых танцавальных традыцый падчас конкурсу адчувалася, хаця працэс навучання танцораў яшчэ патрабуе карэкціроўкі. Відавочны ўплыў народна-сцэнічнай харэаграфіі. Добра, на яго думку, што да ўдзелу ў "Мяцеліцы" далучаюцца студэнты кафедры харэаграфіі ўніверсітэта культуры, але яны ж і нясуць хвалю сцэнічнасці, у гэтым сэнсе яшчэ "не дарослыя" да традыцыйнага танца.
Радуе ж Міколу Аляксеевіча, што далучаецца гарадская моладзь, якія вырастаюць "на асфальце". Узровень танцавальных пар, што ўдзельнічалі ў першай "Мяцеліцы" ў 2013-м, значна падрос. Сталі заўяляцца некаторыя людзі, што раней бяліся. Відэама, цешчы цікаўнасць да конкурсу людзей стала гадамі веку з рэгіёнаў. У той жа час не хапае разнастайнасці. Напрыклад, у польцы: у бе-

лорусаў ёсць не толькі полька-скакуха, а і полька дробненькая, "соўгалка"...
"Мяцеліца" — гэта адзіны ў краіне конкурс, што ладзіцца як грамадская ініцыятыва на валандзёрскіх пачатках. Канечне, ёсць шмат праблем, і ў асноўным яны ўпіраюцца ў наяўнасць памышкання і грошай.

Дарэчы

Студэнцкае этнаграфічнае таварыства падало праект па арганізацыі мясцовых танцавальных вечарын "Трохкрок" на конкурс "Social Weekend 9". Праект актуалізуе традыцыйную культуру і стварае культурныя дасугавыя асяродкі ў рэгіёнах, якія самастойна сталі б ладзіць такія вечарыны надалей.
Аўтар ідэі праекта Цімафей Акудовіч тлумачыць: "Social dancing" — танцы для сацыялізацыі, а не для сцэны — гэта агульнасусветная з'ява. Да сацыяльных танцаў адносяцца і танга, і ліндзі-хоп і лаціна... Мы бярэм за аснову менавіта беларускія народныя танцы з шэрагу прычын: іх вельмі проста навучыцца танчыць проста на вечарыне; іх могуць выконваць усе без выключэння пакаленні; старэйшыя дагэтуль памятаюць танцы сваёй маладосці і могуць навучыць маладзейшых — нала-

джваецца сувязь пакаленняў; беларускія народныя танцы лёгка танчыць пад жывую музыку, а не пад магнітафон; знайсці музыкантаў, якія змогуць выконваць такія танцы, значна прасцей, чым аркестры; лёгка знайсці памішканне для танцаў на базе ўстаноў культуры, якія самі зацікаўленыя ў такіх мерапрыемствах".
Праект дзейнічае паўтара года, зараз шукае сродкі для пашырэння. З сярэдзіны 2015 года праведзена 130 танцавальных вечарын у Маладзечне, Віцебску, Гродне, Бабруйску, Баранавічах, Барысаве, якія наведала каля 23 тысяч чалавек, з якіх 5 % дзеці да 18 гадоў, 40 % моладзі да 30 гадоў і 40 % людзей пастая 50-ці. Па выніках работы ў Маладзечне, Віцебску і Бабруйску самастойна функцыянуюць танцавальныя асяродкі. Мінскія музыкі ў гэтым сезоне ладзіць вечарыны ў доме культуры ў Міханавічах, знакамітых гуртом Ларысы Рыжковай "Калыханка".



Гісторыя перамогі: мабільны фармат

Адкрытая 3 ліпеня мінулага года "Мабільная экспазіцыя "Вызваленне Беларусі. Верасень 1943 г. — ліпень 1944 г." Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны пастэле зрабіць усяго пяць выездаў па рэспубліцы. Але 23 лютага стартаваў новы праект: студэнты БНТУ змаглі пазнаёміцца з кантэнтам "Гістарычнага" фургона. У найбліжэйшай будучыні музей "на колах" стане ездзіць па ўстановах адукацыі краіны, а таксама па абласных і раённых цэнтрах. Мэта адна: нагадаць людзям пра нялёгі шлях вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

"К" вырашыла пазнаёміцца з экспазіцыяй знутры ў прамым і пераносным сэнсах. Дапамог нам у гэтым малодшы навуковы супрацоўнік Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны Геннадзь Караткевіч.

— "Мабільны музей" разлічаны на тых, хто не можа прыехаць у вялікі музей у сталіцу, — адзначае наш экскурсавод. — Мы плануем наведваць усе 118 раённых цэнтраў Беларусі. Наша мэтавая аўдыторыя вельмі шырокая: ад старэйшай групы дзіцячага сада да людзей сталага веку. Яўдома, экспазіцыя ў музеі можа мяняцца, але праект "Вызваленне Беларусі" дакладна будзе доўгажывучым.

Нельга сказаць, што мы вярнем штосці ўнікальнае, але калі такая мабільная гісторыя прыходзіць у твой горад і да яе можна дакрануцца, — тое становіцца патрэбна людзям.

На вуліцы фургон выглядае даволі вялікім. Мы патрапілі ў мабільны музей па драбінах, але да парадных выездаў да дзвярэй прыбудоўваецца спецыяльная лесвіца, зборка якой, значнаўш спадар Геннадзь, займае гадзіну. Таксама ў фургона ёсць адметная асаблівасць — гэта адмысловыя наклэйкі звонку па тэме экспазіцыі: з аднаго боку — партызанская зямлянка, а з другога — самалёт.

Але наклэйкі — не адзіная "фішка".
— На выезды бярэм з сабой фотазонку — спецыяльна арганізаванае месца, дзе кожны можа апрагнуцца ў вайсковы адзенне, узяць у рукі выведзеную з баявога стану зброю ды зрабіць фота на памяць.

Заходзім унутр фургона. Кампазіцыя складаецца з 4 частак: першая і другая — пачатковы этап вызвалення Беларусі і непасрэдна сама аперацыя "Баграціён". Трэцяя — яе асаблівасці, узаемадзеянне Чырвонай арміі з партызанскімі фарміраваннямі. А пра Партызанскі парад, які адбыўся 16 ліпеня ў вызваленным Мінску, распавядаецца ў чацвёртай частцы.

Усе часткі дапаўняюцца фотаздымкамі герояў этапу вызвалення і адметных яго падзей, уласнымі рэчамі партызан, копіямі ўзнагародных, прызывальных і інфармацыйных лістоў. Цікаваць выклікаюць гумарыстычныя шаржы на фашыстаў, самаробныя плакаты партызанам нахштат сучасных коміксаў аб тым, што нават простае насельніцтва — дзеці, жанчыны, старыя — удзельнічалі ў затрыманні дыверсантаў. У цэнтры процілеглай сцяны знаходзіцца копія карты аперацыі "Баграціён" і прызывальныя плакаты. Але на сцяне прадстаўлены толькі некаторыя — у фондзе музея іх налічваецца каля 550.

Для працы з мабільным музеем не ўсе супрацоўнікі могуць з'ехаць на некалькі дзён у камандзіроўку. Таму вельмі важны энтузіязм калектыву, які ўдзельнічае ў праекце. Урэшце, Геннадзь Караткевіч дадае: калі мы хочам данесці людзям эмоцыі, то павінны несці іх у сабе.

Ганна ШАРКО,
студэнтка Інстытута журналістыкі БДУ
Фота аўтара



На здымках: так выглядае мабільны музей звонку і знутры.



У Мінску на адзін кінафестываль бабелела. “Планетарый” — міжнародны форум экалагічнага кіно — з паспехам адбыўся ў сталіцы, хая яно анонсы не “трымалі за рукаў” кожнага сустрэчнага. Тым не менш — анішлага на ўсіх паказах у сталічным кінаатэатры “Піанер”, стаючыя водгукі глядачоў і цікавасць ад кінематаграфістаў. “Планетарый” стаўся тым самым свежым словам, якога не хапала. А калі даведацца, што яго зрабіла зусім невялікая каманда аднадумцаў на чале з арт- і эка-менеджаркай Анорай Лангар — дык увогуле не ўтрымацца ад слоў захвалення.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

Мы сядзім у адной з мінскіх кавярняў і падводзім вынікі падзеі з Анорай. Я кажу пра тое, што “Планетарый” па сваёй праграме дазволіў узяцца над лакальным зместам і ўбачыць сваю краіну ў планетарным кантэксце. “У маіх сяброў былі вялікія сумневы, што падобнае кіно — экалагічнае тэматыкі — знойдзе свайго глядача, — адгукаецца на рэпліку Анора. — Але для мяне было істотным данесці думку: экалагічнае кіно можа быць самым разнастайным і цікавым. Яно можа расказаць пра агульнае для нас праблему і прапапоўваць іх рашэнні. І такі, планетарны погляд — мяркую, найлепшы ў данясенні падобнай думкі”.

...і фільм амаль пра нас

Галоўны блок праграмы фесту складаўся з трох поўнаметражных карцін, якія маюць выдатную рэгуляцыю на міжнароднай кінасцэне. “Анёл Азул” амерыканкі Марсі Крават, “Чалавек” стывутага французскага дакументаліста Яна Арцюса Бертрана і “Поры года” Жака Перэна і Жака Клюзо — таксама знаных французцаў. Тры распаведы, якія дэманструюць кіно як спосаб мыслення і зварот да чалавека як адначасова да пагрозы і выратавання сучаснай экасістэмы, яго часткі. Ці лёгка было, — пытаюся, — займаць такія выдатныя стужкі ў форум, які ладзіцца ўпершыню?

“Няпроста, — прызначае Анора. — Вось Марсі Крават адрозна выйшла на сувязь і пагадзілася на паказ. Прычыны — бясплатна. Ян Арцюс Бертран — у нас з ім мелацца дамоўленасць загадзя. Пасля паказу ў Беларусі сваёй папярэдняй работы “Дом”, ён вельмі хацеў паказаць і “Чалавека”. Але што да стужкі Жака Перэна і Жака Клюзо “Поры года”, перамовы ішлі больш за паўгода. Давялося нялёгка звязвацца з польскімі дыстрыб’ютарамі, але яны адмовіліся. Каб не дапамога Пасольства Францыі ў Беларусі, дык невядамо, колькі яшчэ давялося б дамаўляцца”.

“Поры года” — больш традыцыйнае кіно аб экалогіі менавіта як аб прыродным асяродку. У фокусе ўвагі

аўтараў вядомых фільмаў “Акіяны” і “Птушкі” — першабытныя лясы, іх экасістэма і роля ў жыцці планеты. Фільм здымаўся ў тым ліку на тэрыторыі Белавежскай пушчы (Польшча), і распавядае пра лясны гушчар як пра ўнікальны абшар таго самага старажытнага леса, які аступіў месца з цягам стагоддзяў людзям і гарадам Еўропы. Флора і фаўна Белавежскай пушчы ў буйных планах — зубры, ласі, ваўкі, кабаны, лісы, алені — відовішча, якое выклікае замілаванне і гонар. Але дакладнае назіранне за насельнікамі запавятных лясоў не замінае агульнае праблему: сёння панаванне лясоў у Еўропе амаль зрынула — і ці цямі мы тое, чым валодае, у прыватнасці, Беларусь?

“Мы адмыслова вырашылі паказаць гэты фільм і пасля фестывалю, — распавядае мая суразмоўца пра захаванне паслання. — Пераклапі “Поры года” на беларускую мову, запрасілі да агульнага вядомага вядучага радыё “Культура” Уладзіміра Трапанка. Падыход спрацаваў: людзям вельмі спадабалася. Яны ўбачылі стужку, атрымалася, пра сваё атачэнне, у тым ліку і пра свой крайні. Істотна і тое, што карціну ацанілі нашы кінематаграфісты. Магчыма, хтосьці з іх захаце зрабіць падобнае поўнаметражнае жывапіснае кінапалатно пра нашы лясы?” Размова заходзіць пра тое, што, на жаль, падобных праектаў пра Беларусь прыроду менавіта ў нашай краіне, па сутнасці, і няма. Ёсць імя вядомага дакументаліста Ігара Бышнева, але школы эка-кінематаграфістаў не нарадзілася. Чамусьці не назіраецца амбіцый у аўтараў зрабіць і відовішчы фільм-назіранне. А пытанне “Ці з’явіцца калі-небудзь падобная стужка пра асяродок беларускай Белавежскай пушчы?” прагучала хутчэй запытам у будучыню.

Не толькі пра “вожыкаў” і “батарэйкі”

“Дарчы, вялі перамовы напярэдадні “Планетарыя” з Ігарам Бышневым, хацелі зрабіць яго рэспектыву, — дадае ў тэму Анора, — але перамовы распачаліся позна, не супалі “па графіку”. Таксама запрашалі да ўдзелу ў фестывалі арганізатары і беларуску Галіну Адамовіч. “Вядома, для большасці экалагічнае кіно — тое, якое дэманструе ў першую чаргу красу прыроды, — разважае мая субяседніца. — Але важна паказваць, паўтаруся, самія розныя яго межы. Таму і кіно Галіны Адамовіч — цалкам у рэчышчы фесту”.

Праграма фестывалю, вярта адначасна, уключала больш беларускага кіно. Разам з айчынным рэжысёрам Ірынай Волах публіка мела магчымыя паглядзець і абмеркаваць стужкі праекта “Кінаспрынт”. (Нагадаю, што гэты праект быў адмыслова зладжаны летас для маладых кінематаграфістаў, якім прапаноўвалася зрабіць стужку на экалагічную тэматку). “Аўтары прызналі падчас дыскусіі, што, прыступаючы да праекта, асцерагаліся, — распавядае Анора (за час пасля “Кінаспрынту” фільмы,



Кадр з фільмаў “Лебедзь” Міхася Варанцова...

Рэйтынг кубачка з пластыку

Не “вожыкі”: як зрабіць эка-кінафестываль



...“Поры года” Жака Перэна і Жака Клюзо...



...“Чалавек” Яна Арцюса Бертрана...



...“Анёл Азул” Марсі Крават.

дадамо, паспелі прагучаць на розных кінафестывалях). “Маўляў, экалогія — гэта, напэўна, пра “вожыкаў” і “батарэйкі”. Але падчас працы над сваімі ідэямі экалогія ў іх разумненні значна пашырыла свае межы. І вынік, як бачым, атрымаўся добрым”.

“Дваццацішаснаццаць” Дзмітрыя Крывецкага і Андрэя Рачкоўскага — і фільм пра самоту душы, пра тое, што значыць заставацца чалавекам. “Эстафета” Міхаіла Пархоменкі — пра забурджванне асяродку і пытанне ўласнай адказнасці. “Львільнік шчасця” Ігара Чышчэні — пра нібыта эфэмернасць, але наўсцяж наступстваў Чарнобыльскай катастрофы. Экалогія тут прадастае не адно сумным і аднастайным мар-

нальным пасланнем. На “Планетарый” дэманстравалася і стужка “Лебедзь” Міхася Варанцова, навуччана Кінашколы Андрэя Палупанавы, пра пераўтварэнне палывання ў жорсткую індустрыю, бракаверства як трафію. “У фільме ўдзімаецца ўжосна і гэндарнае пытанне, — адзначае Анора Лангар. — І гэта яшчэ адзін доках таго, якім розным можа быць экалагічнае кіно”.

Ад прыгожай карцінкі — да канкрэтных спраў

Уршце, пра гэты дыяпазон экалагічнага кіно — і асноўныя стужкі праграмы. “Чалавек” Арцюса Бертрана — і песня споведзю людзей планеты, ландшафты твараў і

ментальныя пейзажы культуры, што фарміруюць партрэт сучаснага чалавецтва. Вылучэнне агульных праблем, болю і радасцей, незалежных ад колеру скуры і паходжання чалавека. Размова з Чалавекам планеты, у якім можна разгледзець і сябе.

“Анёл Азул” Марсі Крават — і прыклад таго, як мастацтва зольнае адгукацца на складаныя пытанні разбурэння крохкіх экасістэм. Брытанскі мастак і экалаг Дэйсан дэКайрыс Тэйлар стварае падводны парк скульптур, каб адцягнуць увагу турыстаў ад каралявых рыфаў, што разбураюцца ад нахалства людзей у акіянах (ён распачаў свой праект ля ўзбярэжжа мексіканскага Канкуна, але зараз яго ідэя пайшла далей). Падводны музей — гэта і атракцыён, і адмысловы штучны рыф для вырошчвання караляў (яны растуць на скульптурах), і сучаснае мастацтва, якое набыло сілу акурат дзякуючы адпаведнасці пасланню і месца. Праект падводнай галерэі вярнуў мастаку энс ягонай працы, які пачаў падавацца таму страчаным. “Анёл Азул” — гэта размова пра тое, што культура і экалогія — паняцці аднаго прадаку, якія не толькі часам кажуць пра адно і тое.

Працягваючы кантэкст крохкіх экасістэм, у дачыненні да Беларусі прыходзіць да тэмы наступстваў Чарнобыльскай катастрофы. Экасістэма як прыродны асяродак і як лад жыцця, комплекс традыцый і каштоўнасцей, з якога вырваны перасяленцы. Увагі і шчырай размовы ў кінадаведанні патрабуе ў нашым выпадку не толькі фон прыроды, але і людзі, што вымушана пакінулі родныя мясціны праз катастрофу. Як яны перажылі гэту траўму? Ці перажылі? Што ёсць для іх і для нас Чарнобыль зараз — праз 30 гадоў? Беларусь, бадай, як ніводная з краін мае патрэбу ў кіно, што будзе зольнае адкрыта і тонка пагаварыць на гэты тэмы.

“Наколькі сёння беларускае грамадства з’яўляецца эка-friendly?” — задаю пытанне, якое вынікае з мэтай фестывалю. “Сёння ўжо назіраюцца пэўныя зрухі ў эка-культуры, хоць раней сітуацыя была больш песімістычнай, — адказвае Анора, досвед якой закрэпае працу ў экалагічнай арганізацыі. — Маладое пакаленне заўважае, што быць эка-фрэнды — трапляць у пэўны еўрапейскі тэндэ. А моладзь хоча арыентавацца на еўрапейскія стандарты. Што да людзей больш сталага веку, іх хвалююць пытанні здароўя, бяспекі — і таксама яны пачынаюць разумець, што гэта пытанні экалогіі”. Напрыклад, сёння “з’яўляюцца” арганізацыі атрымліваюць мноства негатывных рэакцый людзей на вырубку дрэў, канстатуе Анора. Людзі пачынаюць адстойваць сваё права на спрыяльны асяродак. З’яўляюцца зоны, паркі, нядаўні нашумелы выпадак з Котайкай, калі мясцовай супольнасці ўдалося адстаяць сваё атачэнне — усё гэта сведчанне таго, што экалагічнае свядомасць у людзей расце.

Але стаючыя прыклады, па яе словах, не адмяняюць і старых шкодных звычак, аб-

ьякавасці. Тая ж праблема сартыравання смецця для беларусаў па ранейшаму актуальная. “Людзі лянуюцца, бо не вераць, што ёсць вынік з гэтай працуды, — кажа мая візаві. — Маўляў, усё роўна потым усё ідзе ў адну машыну. Але гэта не так, — падкрэслівае эка-актывістка, — смецце, якое не адсартравалася, проста дадае працы спецыялістам. Тут важная персанальная праца кожнага. Крок за крокам сітуацыя можа змяніцца. Экалогія пачынаецца, калі кожны пачынае адказваць за тое, што адбываецца побач”.

Наколькі эка-актыўнае эка-?

Праграма “Планетарыя”, акрамя дэманстрацыі фільмаў, не абыходзіцца без адмысловых эка-меропрыемстваў, да прыкладу, лекцыі “Як правесці экапрыязнае мерапрыемства”. Пытаюся Анору пра тое, а наколькі, уласна, сам экалагічны кінафестываль з’яўляецца экалагічным? “Гэта было для нас прычынным пытаннем, — ахвотна адказвае мая субяседніца. — Першае, колькасць буклетаў да фестывалю ў нас была абмежаваная, ды і тое — праграма была надрукаваная на макулатурнай паперы”. Таксама арганізатары парупіліся пра тое, каб на лекцыі не было пластыкавых кубачкаў, бо гэта “горшае з горшага”, што можа быць для асяродку, — таму для гасцей былі прынесены кубкі з дому. Таксама з напояў прапанавалася менавіта гарбата а як больш экалагічна спрыяльная ў перавозцы прадукцыя. Ды, уласна, галоўны сорры пра адкрыцці кінафестывалю — калі кожнаму глядачу ўручаліся экакомбы: невялічкія кавалачкі гліны з насеннем, якое можна пасадзіць як у сябе дома, так і на любым участку ў горадзе. “Мы разумелі, што экалагічны фестываль мусяць адрознівацца ў сваёй падачы, бо гэта таксама яго пасланне”, — падмацоўвае Анора Лангар.

“Як жа ўдалося здзейсніць такую падзею, якая ўжо сёння займела сваіх прыхільнікаў?” — пытаюся на завяршэнне размовы. “Галоўнае — гэта імгні і жаданне”, — адказвае мая герайна, якая ўласнымі намаганнямі знайшла сродкі на мерапрыемства, і, прынамсі, узяла адпачынак на асноўнай працы, каб зладзіць форум. “Можна было прывезці чыйсьці экалагічны фестываль — іх шмат на планеце, — адказвае яна. — Але мне было важна зрабіць беларускі прыклад. Паказаць, што наша грамадства таксама аплукца пра экалогію, што ў нас ёсць сілы і кваліфікацыя самім зрабіць падобную падзею, і ў перспектыве заявіць пра яе на міжнароднай арэне. І гэты мой пасыл публіка, кінематаграфісты, валанцеры — падтрымалі”.

Чакаючы ўжо “Планетарыя-2018” як несумняйнага відовішча, пасля размовы з сённяшняй герайнай, тым не менш, і ваша пакароная стужка задумалася над тым, як часта карыстаецца пластыкавымі кубачкамі. Сапраўды, ці магчыма увогуле без іх абйсціся?

Малюйце не дзеля славы

Мне ўсё спадабалася! Ну а як я мог накінуцца, напрыклад, на лідара гурта "Палац" Алега Хаменку і яго працу "Тры каты, палац, Алег і лозунг"? З музыкантам журналістаў "К" хутка чакае сустрэча ў амаль нефармальнай абстаноўцы, і хто мне пасля маёй крытыкі новую скіўцу тады б выгадаваў?! Бо абрынуцца на карціну было за што, таму што трэцяй вусатай-паласатай жывёліны я так і не выявіў.

Алег КЛІМАЎ

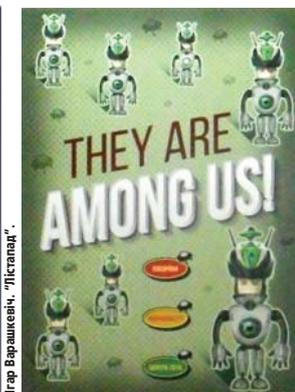
Калі ж сур'ёзна, дык многае з пабачанага выклікала ўва мне тая ж эмоцыя, што я адчуваю пры праслухоўванні лепшых музычных кампазіцый выстаўленых у "Цэху" аўтару. Становячыся дзеючым персанажам песень, прымяраючы на сябе іх уцінкі і погляды, ідучы тым жа шляхам, якога прытрымліваюцца яны. Імкнучыся зразумець, што кіравала выдумшчыкамі пры стварэнні іх опусаў, сам прыдумляючы свае гісторыі на невідавочны сожт. Суперажываючы, спагадаючы, спачуваючы... Як жанчыне з палатна фронтмэна брэсцкага калектыву "Дай дарогу!" Юрыя Стыльскага "Прашу пасадкі". Ён вядомы сваімі маляўнічымі творами ў жанры "ню", таму мне захацелася падпець чамусьці словамі з хіта рокера "Скачы ў калыску": "Прям перед носом закрыты ворта, значит, судьба принимает в пилоты". Творчасць гурта "Reikt" вылучае нейкая таямнічасць музыкі ды тэкстаў, вось і карціны бубначы і галоўнага ідэолага ансамбля Аляксандра Дземідзенкі з наскоку не спачігнуць: асабіста я колькі ні спрабаваў актывізаваць тая клеткі свайго галаўнога мозгу, якія адказваюць за абстрактнае мысленне, але паасобку ўспрыняць чатыры малюнкi не змог. Толькі "пацхам". Плакаты Сяргея Скрыпнічэнкі з "zugimont Vaza", названая "Alien 1", "Alien 2", "Alien 3", сапраўды ў чымсьці адлюстроўваюць сутнасць існавання яго ўжо паўміфічнага бэнда — з аднаго боку, які некалі ўваходзіў у абойму вядучых альтэрнатыўных каманд краіны, з другога — цела досыць іншароднага на вечным свяце айчыннага рок-н-ролу.

Наогул, разнастайнасці стыльскага манера, спосабаў малявання пры ўсёй выставачнай лапідарнасці хапала. Работы, выкананыя ў традыцыйным ключы, суседнічаюць з авангардам, непрыхваванае "хуліганства" Ігара Варашкевіча ("Крама") — квадрыпціх "Турнік: раница", "Турнік: дзень", "Турнік: ноч", "Сузор'е турніка" (усё — камп'ютарная графіка) — з сур'ёзнымі, ма-

Натуральна, што мы — спецкарэспандэнт "К", мастацтвазнаўца Пётра Васілеўскі і спецкарэспандэнт "К", музычны крытык Алег Клімаў — не маглi пакінуць па-за ўвагай выставу "Музыка без межаў", якая, адкрыўшыся ў Мінску ў крэатыўнай прасторы "Цэх" на мінулым тыдні, заўтра заканчвае сваю працу. Справа ў тым, што на ёй прадстаўлены карціны беларускіх музыкантаў, а з некаторымі з іх у такім іх тандэмным амплуа наш дуэт вас ужо знаёміў на старонках "Культуры", і спыняцца мы не збіраемся! Загадзя размеркаваўшы паміж сабой ролі (спадар Васілеўскі ў любым выпадку будзе пісаць пра тое, як быў расчараваны ўбачаным, спадар Клімаў, — што яму ўсё спадабалася), дуэт "культураўцаў" і аглядзеў экспазіцыю...



Андрусь Бабіцкі. "Юблык".



Ігар Варашкевіч. "Лістпад".



Сяргей Скрыпнічэнка. "Alien 2".

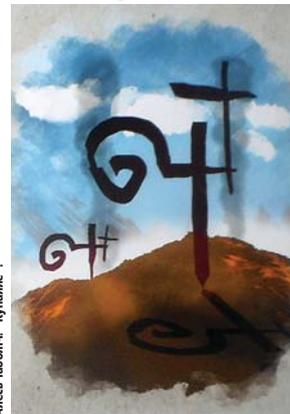
Гэта проста свята нейкае, або Выпіце "йаду"!



Ляона Волска. "Наліўкі".



Ляона Волска. "Наліўкі".



Аляксандр Дземідзенка. "Малачы музычны спіроloch свет".

Куркыніскаў зараджаюць станоўчымі іонамі мільёны людзей. Дык малюйце, таварышы музыканты, як толькі можаце! Але за спадара Васілеўскага не адказваю. А вось ён і сам, дарэчы...

Чурлёніскаў не пабачыў

Я расчараваны... Выстава мастацкай творчасці музыкантаў, што зараз праходзіць у "крэатыўнай прасторы "Цэх", на маю думку, не стала культурнай падзеяй. Прынамсі, падзей таго маштабу, які адпавядаў бы творчаму статусу ўдзельнікаў. Ад такіх асоб чаканае часоць большага, чым тое, што бачым тут на сценах.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

Лічыцца, што калі чалавек таленавіты, дык ягоны

талант праявіцца ў любой справе, за якую ён ні возьмецца. Меркаванне слушнае, бо прыкладаў — процьма. Згадайма хача з усім вядомымі малюнкi Аляксандра Пушкіна на палях рукапісаў ці накіды, зробленыя рукою Сяргея Эйзенштэйна падчас працы над фільмамі. Гэта, так бы мовіць, класіка жанру. А, бадай, самы вядомы мастак сярод музыкантаў гэта Мікалоў Чурлён (ён жа Мікалоў Чурлёніс) з беларуска-літоўскага памежжа.

Дык вось, ад музыкантаў, чые мелодыі ведаюць не толькі меламамы, чакалася, што алоўкам і пэндзлем яны, калі ўжо ўзялі ў рукі гэтыя інструменты, валодаюць не горш, чым гітарай. Зразумела, не так, як выпускнікі БДАМ (іх тут амаль і няма). Ды і не трэба ім тая класічная школа. Музыка ў іх "альтэрнатыўная", дык і выяўленчыя вобразы маглi б быць з таго ж шэрагу. Ніхто ж не патрабуе ад абстрактны-

яніста ці адмыслоўца ініцы, каб ён трымаўся лінейнай і паветранай перспектывы і дэманстраваў веданне пластычнай анатоміі. Адзін з геніяў ХХ стагоддзя Амеда Мадзільяні анатоміі не ведаў, класічны малюнак не засвоіў, але пры гэтым ён створа самых эстэтычных выразных і пачуцёвых "ню" ў гісторыі мастацтва.

У кожнай візуальна-вобразнай сістэме, у тым ліку і ў не кананізавамай — "аўтарскай", свой лад. Аднак тое, што я бачыў на сценах "Цэха", не тое што не ўражае — расчароўвае. Справа нават не ў тым, што гэтым работам бракуе канцэптуальнасці. Іншы раз і рэфлексійнасць можа быць мастацкай якасцю. За імі, на жаль, не стаіць ні думкі, ні пачуцця.

Карціну Юрыя Стыльскага ўжо бачыў у Брэсце на выставе "Усе разам". (Тагачасны кіраўнік абласнога філіяла Саюза мастакоў дзеля актывізацыі культурнага жыцця горада дазва-

ліў амбіцыйным аматарам браць удзел у выставах на роўні з прафесіяналамі. Як на маю думку, нічога добрага з гэтага не атрыма-лася. Хаця, як паглядзець: адмоўны досвед усё адно досвед.) У чыста натуралістычнай манеры музыкант малюе аголенае цела, не маючы ўяўлення пра згаданую вышэй пластычную анатомію. Парады даваць не стану. Пры гэтым я не стаўлю пад сумнеў музычны талент спадара Юрыя.

У работах Алеся Таболіча адчуваецца школа. Можна казаць нават пра аўтарскі почырк і здольнасць згарманізаваць формы і фарбы ў прасторы палатна. Але ў якасці рэпрадукцый альбо на экране камп'ютара ягоны жывапіс глядзіцца значна лепш. Да ўсяго, выставачны твор не можа быць нехайна аформленым — гэта непавага да глядача.

Андрусь Такінданг мае мастацкі талент, але тут прадстаўлены далёка не лепшымі работамі. Таму ягоная арыгінальнасць глядзіцца ў выставачным кантэксце як брак прафе-

сіяналізму. Камп'ютар даўно стаў для графікаў такім жа звыклым, як ало-вак. На ім можна рабіць выключныя па выразнасці творы. Скарыстоўваць жа яго так, як гэта робяць у прадстаўленых на выставу работ Ігар Варашкевіч і Аляксандр Дземідзенка — гэта проста амартызацыя тэхнікі, на маю думку.

Графіка Ані Жданавой і Алега Хаменкі мае рысы прафесіяналізму, але па адной рабоце зразумець, ці выпадковая перад намі ўдача ці праява творчай стабільнасці і аўтарскага стылю, немагчыма.

Відовішчыныя плакаты Сяргея Скрыпнічэнкі тэхнічна выкананы няякпеска, але па выразнасці адпавядаюць першым курсам мастацкай вучэльні. Жывапісныя работы Ляона Волскага не выдаюць на сістэмную працу. Падаецца, што ён бярэцца за пэндзль, каб збіць стрэс.

Каб усё гэтыя работы аздаблялі інтэр'ер сяброўскага сумоўя, калі музыканты сабраліся ў сваім коле пагаманіць пра жыццё і творчасць, усё было б нармальна. Але выстава дэкла-равана як амбіцыйная, як звернутая да шырокай грамады. Для такога фармату работы драбнаватая.

А можа, справа ў тым, што не маем мы ў музычным асяродку новага Міколы Чурлёна.

Меркаванні аўтару газеты не абавязкова адлюстроўваюць пункт гледжання рэдакцыі.

K

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.

- Экспазіцыі:
- "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.;"
- "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XXI стст.;"
- "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.;"
- "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.;"
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.;"
- "Мастацтва краін Усходу XIV — XX стст.;"

- Выставы:
- Выстава твораў з калекцыі Мацея Мікалая Радзівіла
- "Радзіліны: лёсы краіны і роду" — да 16 красавіка.
- Выстава Сяргея Селіханова (1917–1976), прымаркаваная да 100-годдзя з дня яго нараджэння — з 18 сакавіка да 17 красавіка.
- Выстава "Віцебская школа граворы" — да 19 сакавіка.
- Выстава "Польскі пейзаж. Францішак Рышард Мазурэк. Жывяліч" — з 23 сакавіка да 23 красавіка.

- Выставачны праект беларускага графіка Рамана Сустава "Arrival" — да 17 красавіка.
- Выстава акварэльных пейзажаў літоўскага мастака Раманаса Барысаваса "Пазія руін" — да 20 сакавіка.
- Прэзентацыя адрэстаўраванага твора вядомага мінскага жывапісца першай паловы XIX стагоддзя, прадстаўніка "віленскага класіцызму" Яна Дамеля "Маленне аб чашы" (1830-я (?) — 21 сакавіка. Пачатак а 17-й.
- Прэзентацыя кнігі "Малюнічя гісторыя". Часткі 1. "Ад Рагнеды да Касцюшкі" Уладзіміра Арлова і Паўла Татарнікава — 20 сакавіка. Пачатак а 18-й.
- Цыкл лекцый "XX стагоддзе. Рэвалюцыі ў думках і мастацтве" — кожную сераду а 19-й, Малая зала.
- Цыкл лекцый "Радзівіліяна" — кожную суботу а 16-й, да 8 красавіка.

- Філіялы музея
- МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОВЫ XIX ст."
- г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 88 78.
- Пастаянныя экспазіцыі:
- "Інтэр'еры шляхецкага сядзібы".
- "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
- "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."

- МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА У В. РАЎБІЧЫ
- Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
- Пастаянная экспазіцыя.
- Выставачны праект "Вяселле Заходняга Палесся" — да 30 красавіка.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 226 09 22.

- Экспазіцыі:
- Абноўленая экспазіцыя "Старажытная Беларусь".
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
- "Мастацтва ў гарадской культуры XIX — XX стст."
- Выставы:
- Выставачны праект "Ад рымскага дынарыя да беларускага рубля" — да 1 чэрвеня.
- Выстава "Гандаль Беларусі на шлях гісторыі" — да 1 мая.
- Выстава "Уладзімір Мулявін. Спадчына вялікага маэстра" — да 9 красавіка.
- Выставачны праект беларускага дызайнера Надзеі Хімдзіят "Дарога да дрэва жыцця" — да 26 сакавіка.
- Інтэрактыўны выставачны праект "Анатомія цуду" — да 16 красавіка.
- Унікальны інтэрактыўны праект "МірРаж" — да 9 красавіка.
- Акцыя "Вольнае піяніна" — кожны дзень з 16.00 да 19.00.

- Філіялы музея
- ДОМ-МУЗЕЙ ІЗ'ЕЗДУ РСДРП
- г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.
- Абноўленая экспазіцыя, прымаркаваная да 100-годдзя Кастрычніцкай рэвалюцыі.
- Выстава эксперыманту "Музей навукі" — да 31 сакавіка.
- Выстава "Савецкі плакат" — да 26 сакавіка.

- МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ
- г. Мінск, вул. К.Маркса, 38. Тэл.: 327 46 12.
- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава "Шматвектарнасць знешняй палітыкі Рэспублікі Беларусь".
- Выстава "Беларусь і Кітай: 25 гадоў паспяховага супрацоўніцтва" — да 31 сакавіка.
- Фотавыстава "Я — грамадзянін Беларусі" — да 31 сакавіка.

- МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
- г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 237 46 94; 291 99 51.
- Экспазіцыі:
- "Геалогія і палеанталогія".
- "Сезонныя змены".
- "Вадаёмы і насельнікі прыбярэжных раслін".
- "Хвойны тып лесу і насельнікі змяшанага лесу".
- "Насельнікі ліставога і змяшанага лесу".
- "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдкія віды жывёл".
- "Выстава насякомедных раслін".
- Выстава твораў Паліны Рукаковіч "Па той бок горада" — да 1 мая.
- Выстава "Жывыя драконы" — да 25 лютага 2018-га.
- г. Мінск, вул. Багдановіча, 9а. Тэл.: 237 46 94.
- Выстава "Насякомыя і не толькі" — да 31 ліпеня.
- г. Мінск, вул. Казінца, 117 (будынак кінатэатра "Электрон"). Тэл.: +37529 123 60 53.

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Мінск, Музычны зав., 5. Тэл.: 220 26 67.
- Пастаянныя экспазіцыі:
- "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях".
- "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў Х — XIX стст."
- "Беларуская музычная культура XX ст."
- "Тэатральная культура Беларусі XX ст."
- Выстава "Гітары мінулай эпохі" — да 24 сакавіка.
- Выстава "Ідылія" — да 1 красавіка.
- Выстава "Маё жыццё ў мастацтве" (да юбілею народнай артысткі Рэспублікі Беларусь Святланы Акружнай) — з 23 сакавіка да 21 красавіка.

- ГАСЦЁЎНА УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА
- г. Мінск, вул. Старавіленская, 14. Тэл.: 286 74 03.
- Пастаянная экспазіцыя. Майстар-класы:
- "Дэкупаж для творчых дзяцей і падлеткаў ад 5 да 14 гадоў — кожную суботу аб 11-й.
- Інтэрактыўныя музейныя заняткі "Асновы ацёрскага майстарства" для дзяцей ад 5 да 10 гадоў.
- Выстава акварэльнага жывапісу Ларыскі Стрыжак і Наталлі Хорольскай "Мы любім кветкі..." — да 26 сакавіка.

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА КІНО
- г. Мінск, вул. Святрлова, 4. Тэл.: 327 10 75.
- Пастаянная экспазіцыя.
- Паказы ў рамках праекта "KINOPORT" — кожную суботу.
- БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ
- г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8. Тэл.: 327 11 66; 203 07 92.
- Музей працуе: пн. — выхадны, аўт. — нядз. — ад 10-й да 18-й, сер. — ад 12-й да 20-й.
- Пастаянная экспазіцыя.
- Часовая экспазіцыя "Лагер смерці Трасцянец. Гісторыя і памяць" — да 16 красавіка.
- Фотапраект "Зброя Перамогі" — да 31 сакавіка.
- Фотавыстава "23. Армія змяняе" — да 16 красавіка.

- НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"
- г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19. Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; +37529 551 80 51, +37529 190 31 49.
- Палацавы ансамбль
- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава твораў Тацяны Осіпавай "Фарбы вясны" — да 16 красавіка.
- Выстава "Тутэйшы дызайн. Простыя рэчы" — да 2 красавіка.
- Культурна-адукацыйны праект "Тэатр ценю ў замку Радзівілаў". Пастановкі тэатра

- Выстава "Сафары парк" — да 1 верасня.
- Атракцён "Стужкавы лабірынт" — да 1 красавіка.
- Атракцён "Лазеры квэст".

- правадзіца 22 і 23 сакавіка па папярэдніх заяўках.
- Дзяцінная тэатралізаваная экскурсія з элементамі квэсту — з 28 сакавіка да 2 красавіка па папярэдніх заяўках.
- Ратуша
- Пастаянная экспазіцыя.
- Анімацыйная праграма "Немагчымае магчыма: на аўдэіцы ў вайта!"

- ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР" г.л. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць. Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.
- Пастаянная экспазіцыя.
- ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА
- г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96.
- Экспазіцыі:
- "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
- Стацыянарная выстава "У хвалю хвалянага руху: аўтамабільнымі шляхамі Коласа" — да 30 верасня.
- Экспазіцыя "Склен" на сядзібе Якуба Коласа ў гаспадарчай будытове.
- Выстава фотаздымкаў і невядомых рэчў Песняра "Якуб Колас: вядомы і невядомы" з фондаў музея — да 15 сакавіка.
- Інтэрактыўная гульня "Тамніцы дома Песняра".
- Тэатралізаваная экскурсія па казках, апрацаваных Якубам Коласам, для школьнікаў маладога ўзросту.
- Музейна-педагагічны праект "Крочам у школу разам з Коласам".
- Пешая экскурсія "Мясцінамі Коласа ў Мінску".
- Акцыі:
- "Самы лепшы дзень" (дзень нараджэння ў музеі).
- Вішаванне ад музея, фотасесія "У дзень вяселля — у музей!"
- Музейная творчая майстэрня.

- МУЗЕЙ "ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБА"
- г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 8. Тэл.: 285 18 86.
- Пастаянная экспазіцыя.
- ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ
- г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10. Тэл.: 285 18 86.
- Экспазіцыі:
- "Кола часу" — прадметы гарадской і сялянскай культуры кан. XIX — сяр. XX стст.
- Выстава "Мастацкія палотны "Мінскае палатно-Пакрыў" (мастацкія палотны, ручнікі, швейныя машыны).
- Выстава "Вышываная прыгажосць" — да 1 мая.

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамялява.
- Выстава "Калекцыя пераменаў. Ленінградская школа жывапісу" — да 26 красавіка.
- Выстава "Лепшыя цацкі СССР" — да 5 мая.

- МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГА
- г. Мінск, пл. Свабоды, 15. Тэл.: 321 24 30.
- Экспазіцыі:
- "Мастак. Грамадзянін. Герой". Прывесчана Ганаровому грамадзяніну г. Мінска Міхалу Савіцкаму.
- Выставачна-інтэрактыўны праект "Сустрэча з майстрам".
- "Мінск губернскай. Шляхецкі побыт".
- Выстава жывапісу Рыгора Іванова "Пад знакам святла" — да 19 сакавіка.
- Выстава "Мінск Іосіфа Лангбарда" — да 2 красавіка.
- Выстава акварэлі, малюнка і ілюстрацыі Ірыны Лобан "Лукі колеры" — з 22 сакавіка да 9 красавіка.

- МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША
- г. Мінск, пл. Свабоды, 2а. Тэл.: 321 24 30.
- Экспазіцыі:
- "Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет".
- "Мінск сярод сіброў. Гарыд-пабрацімы сталіцы Беларусі".

- МУЗЕЙ "ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ
- г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 8. Тэл.: 285 18 86.
- Пастаянная экспазіцыя.
- ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ
- г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10. Тэл.: 285 18 86.
- Экспазіцыі:
- "Кола часу" — прадметы гарадской і сялянскай культуры кан. XIX — сяр. XX стст.
- Выстава "Мастацкія палотны "Мінскае палатно-Пакрыў" (мастацкія палотны, ручнікі, швейныя машыны).
- Выстава "Вышываная прыгажосць" — да 1 мая.

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул. 17 верасня, 9. Тэл.: (8-01595) 2-68-96
- Экспазіцыя "Пад адзіным небам праз стагоддзі" ("Карэнае насельніцтва Іюеўшчыны", "Беларускія татары").
- Выставы "Беларускія лярэі", "Другая сусветная вайна".
- Выстава жывапісу Сяргея Філіпнера "Свято будучага мыслення".
- Прадстаўленні лялечнага тэатра "Батлейка".

- МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ
- г. Іюе, вул.